DƯƠNG PHONG
tuyển chọn

ĐỒNG DAO Việt Nam
TINH TUYỂN

vh NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Đồng dao Việt Nam
tinh tuyển

ĐỒNG DAO VIỆT NAM
TINH TUYỂN

DƯƠNG PHONG
tuyển chọn

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Đồng dao, phong dao Việt Nam tinh tuyển*, Dương Phong tuyển chọn, NXB Văn học, 2011

2. *Vè, đồng dao*. Nguồn: http://www.thivien.net/Khuy%E1%BA%BFt-danh-Vi%E1%BB%87t-Nam/V%C3%A8-%C4%91%E1%BB%93ng-dao/group-f8BabIiRLSdYEAWq0O13FQ

3. *9 bài đồng dao tuyệt hay rèn trí thông minh cho bé*. Nguồn: http://vietnamnet.vn/vn/doi-song/251350/9-bai-dong-dao-tuyet-hay-ren-tri-thong-minh-cho-be.html

. Nguyễn Văn Vĩnh, *Trẻ Con hát Trẻ Con Chơi*, NXB Alexandre de Rhodes, Hà Nội 1943

5. Lư Nhất Vũ / Lê Giang, *Tìm Hiểu Dân ca Nam bộ*, NXB TPHCM, 1983

6. *Các bài đồng dao*. Nguồn: http://www.webtretho.com/forum/f54/cac-bai-dong-dao-34343/

7. *Tìm hiểu nội dung và nghệ thuật của đồng dao Việt Nam*. Nguồn: http://123doc.org/document/271241-tim-hieu-noi-dung-va-nghethuat-cua-dong-dao-viet-nam.htm

* Và các nguồn tham khảo khác...

A

❖ *Ai làm gì đó?*
Khù khà khù khò,
Ai làm gì đó?
A! Là chú chó,
Đang ngủ khò khò.
Cút ca cút kít,
Ai làm gì đó?
A! Là chuột chít,
Dùng răng cắn gỗ.
Hí hí ha ha,
Ai làm gì đó?
A! Ra là bé,
Đang cười rất to!

❖ *Ai về chợ huyện Thanh Vân*
Hỏi xem cô Tú đánh vần được chưa
- Đánh vần năm ngoái năm xưa
Năm nay quên hết, nên chưa biết gì!

❖ *Ác là là cha cà cưỡng*
Cà cưỡng là mẹ kỳ nhông

Kỳ nhông là ông kỳ đà[1].

❖ *Anh hươu đi chợ ban mai*
Anh đến Bến Nghé ngồi nhai thịt bò.

❖ *Ăn có nơi con ơi,*
Nhởi[2] *có chốn con ơi.*
Trăm múi cái sự đời,
Nghìn múi cái sự đời,
Sự chi cũng phải nghị[3],
Sự gì cũng phải nghị.

❖ *Ăn một bát cơm*
Nhớ người cày ruộng
Ăn đĩa rau muống
Nhớ người đào ao
Ăn một quả đào
Nhớ người vun gốc
Ăn một con ốc
Nhớ người đi mò
Sang đò
Nhớ người chèo chống

---

[1] Bản khác: *Kỳ đà là cha cà cưỡng. ác là* là chim lông màu đen, *Cà cưỡng:* chim lông có màu trắng hoặc trắng xám có thể học nói được

[2], [3]: *Nhởi, nghị* (tiếng địa phương): chơi, nghĩ .

Nằm võng
Nhớ người mắc dây
Đứng mát gốc cây
Nhớ người trồng trọt.

❖ *Ăn một quả na*
Bằng ba quả quýt
Tôi ngồi nói thiệt
Quả quít thì chua
Bắt vua phải trả
Quả vả thì chát
Tôi tát mặt quan
Quan chạy la làng
Quăng đi quả quỉt
Quăng đi quả vả
Trả về quả na.

❖ *Ấm quen reo o! o!*
"Nước sôi rồi đấy ạ!"
Chảo quen kêu xèo! xèo!
"Mỡ mỡ ơi, nóng quá!"
Ấm reo vui đã đành
Chảo dù kêu, vẫn thích
Cả hai buồn bao nhiêu
Xa lửa nằm im thít!

B

❖ *Ba bà đi bán lợn con,*
Bán đi chẳng được lon xon chạy về.
Ba bà đi bán lợn sề,
Bán đi chẳng được chạy về lon xon.

❖ *Bà Ba đi chợ đàng trong.*
Mua một cây mía vừa cong, vừa dài.
Bà Ba đi chợ đàng ngoài.
Mua một cây mía vừa dài, vừa cong.
Chợ trong cây mía hai đồng
Chợ ngoài hai đồng cây mía
Hỏi rằng bà Ba mua mía
Hết bao nhiêu tiền?....!!!

❖ *Bà con cô bác,*
Lẳng lặng mà nghe
Tôi kể cái vè
Về các thứ bánh
Phong tình huê nguyệt
Là bánh trung thu
Thấy Phật tu,

Bông sen thơm ngát
Mấy người hảo ngọt
Thì có bánh cam
Những kẻ nhát gan
Thì ăn bánh tét.

❖ *Bao giờ cho đến tháng ba*
Ếch cắn cổ rắn tha ra ngoài đồng
Hùm nằm cho lợn liếm lông
Một chục quả hồng nuốt lão tám mươi
Nắm xôi nuốt trẻ lên mười
Con gà be rượu nuốt người lao đao
Lươn nằm cho trúm bò vào
Một đàn cào cào đuổi bắt cá rô
Thóc giống đuổi chuột trong bồ
Cỏ năn, cỏ lác rình mò bắt trâu
Gà con đuổi bắt diều hâu
Chim ri đuổi đánh vỡ đầu bồ nông[1].

❖ *Bắc kim thang: cà, lang, bí rợ...*

---

[1] Trò chơi tré con ở thôn quê: Lũ tré con chia làm hai phe, tìm những câu hát nói ngược để gây cười, câu đối phải đúng vần với câu cuối của phe kia. Bên nào hát được nhiều câu là thắng

Cột qua kèo là kèo qua cột
Chú bán dầu qua cầu mà té
Chú bán ếch ở lại làm chi
Con le le đánh trống thổi kèn
Con bìm bịp thổi tò tí te tò te[1].

❖ *Băm bầu băm bí*
Băm chị thằng Ngô
Băm cô thuốc Lào
Bán thuốc cho tao
Ba đồng một điếu
Nói thiếu nói thừa
Phải chừa nói láo.

❖ *Bắt cái, bắt cái này, hồ khoan!*
Ai ơi chớ vội cười nhau,
Cây nào mà chẳng có sâu chạm cành.
Hồ khoan!
Bắt cái, bắt cái này, hồ khoan!

---

[1] Một nhóm trẻ ba hoặc 4 đứa, đấu lưng vào nhau, đứng một chân, chân kia co lại phía sau góc 90 độ, chân trẻ này móc vào chân trẻ kia bằng bàn chân. Bốn trẻ móc vào nhau thì đều hơn và cứ thế lò cò nhảy, vừa nhảy vừa ca, tay vỗ nhịp đều. Đây là một trò chơi đòi hỏi sự nương chịu nhau, và nhảy nhịp đồng loạt. Nếu cả bốn biết nương nhau thì chân không bị sút ra.

Làm người mà chẳng biết suy,
Đến khi nghĩ lại còn gì là thân
Hồ khoan![1]

❖ *Bí ngô là cô đậu nành*
Đậu nành là anh dưa chuột
Dưa chuột cậu ruột dưa gang
Dưa gang cùng hàng dưa hấu
Dưa hấu là cậu bí ngô
Bí ngô là cô đậu nành...

❖ *Bồ câu bồ các*
Tha rác lên cây
Gió đánh lung lay
Là vua Cao Tổ[2]
Những người mặt rỗ
Là ông Tiêu Hà
Tính toán chẳng ra,
Là thím Lý Bí

---

(1) Vào dịp Tết Trung thu, các em thường cùng nhau rước đèn. Em trưởng nhóm điều khiển cuộc rước đèn theo các đường làng, và bắt nhịp hát hồ khoan, nội dung câu hát thường có tính cách luân lý, đại để như bài này.

(2) *Cao Tổ* tức Hán Cao tổ Lưu Bang. Các nhân vật khác trong bài đều là những người nổi tiếng thời nhà Hán (Trung Quốc).

Những người vô ý,
Là Hi Hắc Quang
Ăn no chạy quàng,
Là ngươi Tào Tháo
Đánh bạc cố áo,
Là anh Trần Bình.
Cái bụng tầy thình
Là anh Lưu Bị.

❖ *Bốn bên thành lũy không thấp,*
không cao,
Có sông có nước, cá chẳng vào,
Voi đi đến đấy dừng chân lại,
Đôi bên văn vũ nghĩ làm sao?[1]

❖ *Bốn em cùng ở một nhà*
Mẹ thời chia của con ra nhà người[2].

❖ *Bốn người giẫm đất, một người phất cờ,*
Hai người lẳng lơ, hai người quạt mát[3].

❖ *Bồng bồng con ngủ cho ngoan*
Dưới sông cá lội, trên ngàn chim bay.

---

[1] Bàn cờ.
[2] Ấm nước và bốn cái chén.
[3] Con voi.

❖ *Bồng em mà bỏ vô nôi*
Cho mẹ đi chợ mua vôi ăn trầu
Mua vôi chợ Quán chợ Cầu
Mua cau Nam Phổ mua trầu chợ Dinh.

❖ *Bồng bồng mẹ bế con sang,*
Đò dọc quan cấm đò ngang không chèo.
Muốn sang thì bắc cầu Kiều,
Muốn con hay chữ thì yêu lấy thầy.

❖ *Buổi sáng ngủ dậy*
Ăn bụng cơm no
Chạy ra ngoài gò
Bắt một con công
Đem về biếu ông
Ông cho trái thị
Đem về biếu chị
Chị cho bánh khô
Đem về biếu cô
Cô cho bánh ú
Đem vệ biếu chú
Chú cho buồng cau
Nay chừ chú thím giận nhau
Đem trả buồng cau cho chú
Trả bánh ú cho cô
Trả bánh khô cho chị

Trả trái thị cho ông
Bắt con công, đem về nhà.

❖ *Buồn rầu buồn rỉ buồn rê*
Bán bò tậu ruộng mua dê về cày
Đồn rằng dê đực khỏe thay
Bắt ách lên cày nó lại phá ngang
Tình thình tích thịch tình tang
Bắt con kiến càng buộc chỉ ngang lưng
Bên thì lấy giấy mà bưng
Bên thời bôi mỡ kiến mừng kiến sang.

❖ *Bước sang tháng sáu giá chân,*
Tháng một nằm trần bức đổ mồ hôi.
Con chuột kéo cầy lồi lồi,
Con trâu bốc gạo vào ngồi trong cong.
Vườn rộng thì thả rau rong.
Ao sâu giữa đồng, vãi cải làm dưa.
Đàn bò đi tắm đến trưa,
Một đàn con vịt đi bừa ruộng nương.

Voi kia nằm ở gậm giường,
Cóc đi đánh giặc bốn phương nhọc nhằn.
Chuồn kia thấy cám liền ăn,
Lợn kia thấy cám nhọc nhằn bay qua.
Trời mưa cho mối bắt gà,

Thòng-đong cân-cấn đuổi cò lao xao.
Lươn nằm cho trúm bò vào,
Một đàn cào cào đuổi bắt cá rô.
Thóc giống cắn chuột trong bồ,
Một trăm lá mạ đuổi vồ con trâu.
Chim chích cắn cổ diều hâu,
Gà con tha quạ biết đâu mà tìm.
Bong bóng thì chìm, gỗ lim thì nổi.
Đào ao bằng chổi, quét nhà bằng mai.
Hòn đá dẻo dai, hòn xôi rắn chắc.
Gan lợn thì đắng, bồ hòn thì bùi.
Hương hoa thì hôi, nhất thơm thì cú.
Đàn ông to vú, đàn bà rậm râu.
Hay cắn thì trâu, hay cày thì chó.

C

❖ *Cá biển cá bầy*
Ăn ngày hai bữa
Là con cá cơm
Ăn chẳng kịp đơm
Là con cá hấp
Rủ nhau lên dốc
Là con cá leo
Miệng thở phèo phèo
Là con cá đuối
Nhọn mồm nhọn mũi
Là con chào rao
Nhận hủ nhận vò
Là con cá nhét
Nở ra đỏ chẹt
Là con cá khoai
Đi ăn trộm hoài
Là con cá nhám
Khệnh khệnh khạng khạng
Là con cá căn
Già rụng hết răng

Là con cá móm
Bò đi lọm khọm
Là con cá bò
Ăn chẳng biết no
Là con cá hốc.

❖ *Cá biển, cá đồng*
Cá sông, cá ruộng
Dân yêu dân chuộng
Lá cá tràu ổ
Ăn nói hàm hồ
Là con cá sứ
Đưa đẩy chốn xa
Là con cá đảy
Hay gặp mặt nhau
Là con cá ngộ
Trong nhà nghèo khổ
Là con cá cầy
Chẳng dám múc đầy
Là con cá thiểu
Mỗi người mỗi thiếu
Là con cá phèn
Ăn nói vô duyên
Là con cá lạc
Trong nhà rầy rạc

Là con cá kình
Trai gái rập rình
Là cá trích ve
Dỗ mãi không nghe
Là con cá ngạnh
Đi đàng phải tránh
Là con cá mượng
Mập béo không xương
Là con cá nục
Được nhiều diễm phúc
Là con cá hanh
Phản cha hại anh
Là con cá giếc
Suốt ngày ăn miết
Là con cá cơm
Chẳng kịp dọn đơm
Là con cá hấp
Rủ nhau lên dốc
Là con cá leo
Hay thở phì phèo
Là con cá đuối
Vừa đi vừa cúi
Là con cá còm
Hay nói tầm xàm

Là con cá gáy
Vừa trốn vừa chạy
Là con cá chuồn
Cứ viết lách luôn
Là con cá chép.

❖ *Cá mè cá nục cá hom*
Cá soan cá chép cá cam cá nhồng
Cá tửu đỏ dạ cá hồng
Cá bống cá bẹ lông rồng cá heo
Cá hẹ bóng múi cá keo
Cá hanh cá liệt cá cheo cá xà
Bống thệ tai tượng cá tra
Cá ngô cá đối bạc má cá kìm
Cá trê cá lóc cá chim
Thờn bơn cá ngựa cá chình cá cơm
Cá lan cá úc cá ngom
Cá dìa thu ảo cơm than cá đò
Cá chẻm nục chuối cá rô
Cá ngân cá sặc cá hồ cá khoai
Cá mối thác lác cá mòi
Cá chảy cá gáy cá voi thù đù
Cá dĩa cá nóc cá thu
Cá chuồn cá xú lia thia rô hồng
Cá heo cá nạnh lòng tong

Cá linh cá tiểu cá ong cá phèn
Cá kình cá tranh bống kèn
Cá mai cá sấu cá cạn cá chày
Cá phi cá hổ cá chai
Cá trâu cá diếc cá mai cá sòng
Lưỡi trâu cá trích lóc bông
Cá rua cá móc cá sơn cá trầu
Cá ho cá khế mối dầu
Cá chóp cơm bạc bã trâu cá ngừ
Cá song cá dạ cũng dư
Thắp đèn đi bắt về chừ mấy thứ tôm
Tôm hùm tôm bạc tôm càng
Tôm tít tôm sú tôm rằn tôm te.

❖ *Cà cưỡng bay cao*
Chào mào bay thấp
Cu bay về ấp
Quạ bay về trời [1]
Nghe tiếng chủ mời
Ra ăn thịt chuột
Thịt gà đang luộc
Thịt chuột đang hâm

---

[1] Bản khác, tiếp sau câu này là: *Nghe thấy thầy mời/Về ăn thịt chuột/Mâm dưới nhẵn ruột/Mâm trên nhẵn đầu/Chín chả ngàn lâu/Con trâu ních hết.*

Dọn thầy một mâm
Thầy ăn kẻo tối.

❖ *Cái bống đi chợ cầu Nôm*
Sao mầy chẳng rủ cái tôm đi cùng
Cái bống đi chợ cầu Cần
Thấy hai ông bụt ngồi vần nồi cơm
Ông thì xới xới đơm đơm
Ông thì giữ mãi nồi cơm chẳng vần.

❖ *Cái bống là cái bống bang.*
Mẹ bống yêu bống, bống càng làm thơ.
Ngày sau bống đỗ ông đồ,
Đi võng lá sắn, đi dù lá khọai.

❖ *Cái bống là cái bống bang*
Khéo sảy khéo sàng cho mẹ nấu cơm
Mẹ bống đi chợ đường trơn
Bống ra gánh đỡ chạy cơn mưa ròng.

❖ *Cái Bống đi chợ Cầu Canh,*
Con tôm đi trước củ hành theo sau.
Con cua lạch đạch theo hầu,
Cái chày rơi xuống vỡ đầu con cua.

❖ *Cái cáo mặc áo em tao,*
Làm tổ cây cà,
Làm nhà cây chanh,

Đọc canh bờ giếng,
Mỏi miệng tiếng kèn.
Hỡi cô trồng sen!
Cho anh hái lá.
Hỡi cô trồng bưởi!
Cho anh hái hoa.
Cứ một cụm cau
Là ba cụm lý.
Con nhà ông lý,
Mặc áo tía tô.
Con nhà thằng Ngô,
Mặc áo lang khách.
Hai con chim khách,
Đánh nhau trên cây.
Hai cái bánh giày,
Đánh nhau mâm cỗ.
Có hai hạt đỗ,
Đánh nổ nồi rang.
Hai con kiến càng,
Đánh nhau lọ mật.
Có hai hòn đất,
Đánh vật bờ ao.
Mày tát chuôm tao,
Tao tát ao mày.
Mày đầy rổ cá,

Tao đầy rổ tôm.
Mày đi chợ Cầu Nôm,
Tao đi chợ Cầu Rền.
Mày bán cửa đền,
Tao bán cửa vua.
Mày làm mắm chua,
Tao làm mắm thính.
Mày con ông Chính,
Tao con ông Xã.
Mày là cái cả,
Tao là thằng hai.
Mày đội bồ đài[1]
Tao đội nón méo,
Mày cầm cái kéo,
Tao cầm con dao.
Mày làm sao,
Tao làm vậy.
Mày đi buôn cậy[1]*,*
Tao đi buôn hồng.
Mày đi lấy chồng,
Tao đi lấy vợ.

---

[1] *Bồ đài:* cái mo cau gập lại dùng để múc nước.

[1] *Cậy*: một thứ cây như cây hồng, quả nhỏ, có nhựa dùng để phất quạt

Mày lên kẻ chợ
Tao về nhà quê.

❖ *Cái cò đi đón cơn mưa*
Tối tăm mù mịt ai đưa, cò về?
Cò về đến gốc cây đề,
Giương cung anh bắn cò về làm chi?
Cò về thăm bác thăm dì,
Thăm cô xứ Bắc thăm dì xứ Đông.
Cái cò lặn lội bờ sông,
Muốn lấy vợ đẹp, nhưng không có tiền.

❖ *Cái cò là cái cò con*
Mẹ đi xúc tép, để con ở nhà
Mẹ đi lặn lội đồng xa
Mẹ sà chân xuống, phải mà con lươn
Ông kia có cái thuyền buồm
Chở vào rừng rậm xem lươn bắt cò
Ông kia chống gậy lò dò
Đi vào bụi rậm xem cò bắt lươn
Con cò cắp cổ con lươn
Con lươn cũng cố quấn quanh cổ cò
Hai con, cò kéo, lươn co
Con lươn tụt xuống con cò bay lên.

❖ *Cái cò là cái cò kỳ*

Ăn cơm nhà dì, uống nước nhà cô
Đêm nằm thì ngáy o o
Chưa đi đến chợ đã lo ăn quà
Hàng bánh hàng bún bầy ra
Củ từ khoai sọ, đến bà cháo kê
Ăn rồi cắp đít ra về
Thấy hàng chả chó, lại lê chân vào
Chả nầy bà bán ra sao
Ba đồng một gắp, thì nào tôi mua!
Nói dối rằng mua cho chồng
Về đến quãng đồng, ngả nón ra ăn
Ăn rồi đau quặn đau quăn
Chạy về cho kịp, nằm lăn cả ngày
Đem tiền đi bói ông thầy
Bói ra quẻ nầy: những chả cùng nem
Thầy bói nói dối đã quen
- Nào ai ăn chả ăn nem bao giờ!

❖ *Cái cò mà mổ cái tôm*
Cái tôm quắp lại mà ôm cái cò.
Cái cò mà mổ cái trai,
Cái trai quắp lại mà nhai cái cò.

❖ *Cái cò trắng bạch phau phau*
Ăn no tắm mát rủ nhau đi nằm

Cái cò là cái cò quăm
Mày hay đánh vợ mày nằm với ai?

❖ *Cái con chim chích*
Nó rích cành chanh
Tôi lấy mảnh sành
Tôi vanh nó chết
Gặp ba ngày Tết
Làm ba mâm đầy
Ông thầy ăn một
Bà Cốt ăn hai
Cái thủ cái tai
Đưa lên biếu chú
Chú hỏi thịt gì
Thịt con chim chích
Nó rích cành chanh.

❖ *Cái cú cái cao*
Mặc áo em tao
Làm tổ cây cà
Làm nhà cây chanh
Đọc canh bờ giếng
Mở miệng tiếng kèn
Hỡi cô trồng sen
Cho anh hái lá

Hỡi cô trồng bưởi
Cho anh hái hoa
Có một cụm cà
Với ba cụm bí
Con nhà ông Lý
Mặc áo tía tô
Con nhà thằng Ngô
Mặc áo lang khách
Hai con chim khách
Đánh nhau trên cây
Hai cái bánh dầy
Đánh nhau mâm cỗ
Hai cái hạt đỗ
Đánh nhau nồi rang
Hai con kiến càng
Đánh nhau lọ mật
Hai cái hòn đất
Đánh vật bờ ao
Mày tát ao tao
Tao tát ao mày
Mày đầy giỏ cá
Tao đầy giỏ tôm
Mày đi Chợ Hôm
Tao đi Cầu Dền

Mày bán cửa đền
Tao bán cửa vua
Mày làm mắm chua
Tao làm mắm thính
Mày con ông Chính
Tao con ông Xã
Mày mặc áo mả
Tao mặc áo gai
Mày đội bù đài
Tao đội nón méo
Mày cầm cái kéo
Tao cầm cái dao
Mày làm sao tao làm vậy
Mày đi buôn cậy
Tao đi buôn hồng
Mày đi lấy chồng
Tao đi lấy vợ
Mày đi chợ
Tao đi chơi
Mày lên trời
Tao xuống bể
Tao kể mày nghe
Mầy nghe cho lọt.

❖ *Cái gì như thể khí trời,*

Ngày đêm quanh quẩn ở nơi cạnh mình.
Không hương, không sắc, không hình,
Không hình, không sắc,
mà mình không qua[1].

❖ *Cái kiến mầy ở trong nhà*
Tao đóng cửa lại mày ra đàng nào?
Con cá mày ở dưới ao
Tao tát nước vào mày sống được chăng?

❖ *Cái mốt, cái mai*
Con trai, con hến
Con nhện chăng tơ
Quả mơ, quả mận
Cái cận, lên bàn đôi
Đôi chúng tôi
Đôi chúng nó
Đôi con chó
Đôi con mèo
Hai chèo ba
Ba đi xa
Ba về gần
Bạ luống cần
Một lên tư

---

[1] Lòng cha mẹ.

Tư củ từ
Tư củ tỏi
Hai hỏi năm
Năm em nằm
Năm lên sáu
Sáu lẻ tư
Tư lên bảy
Bảy lẻ ba
Ba lên tám
Tám lẻ đôi
Đôi lên chín
Chín lẻ một
Mốt lên mười.
Chuyền chuyền một, một đôi...[1]

---

(1) Cách chơi: *Cái mốt (bắt một đũa) Cái mai/ Con trai/ Con hến/ Con nhện/ Giăng tơ/ Quả táo/ Cái gáo/ Lên đôi (bắt hai đũa) Đôi cái mõ/ Đôi nồi chõ/ Đôi thổi xôi/ Đôi nấu chè/ Đôi cành tre/ Lên ba (bắt ba đũa).*

Dùng tay phải nắm nguyên bó đũa 6 chiếc hoặc nhiều hơn, cùng một trái banh, có khi chỉ là quả chanh hay một bó vải vụn cuộn thành hình trái banh. Vừa thảy banh lên là trải đũa ra nhanh cho kịp bắt chụp lại trái banh, rồi lần lượt ném banh vừa bắt từng cây đũa một, rồi hai, ba, bốn ... tức là phải tính chính xác làm sao vừa ném banh lên là phải nhanh mắt nhanh tay tính toán nắm đúng số đũa cần lấy đưa

❖ *Cái ngủ mày ngủ cho lâu,*
Mẹ mày đi cấy đồng sâu chưa về.
Bắt được mười tám mười chín con trê,
Cầm cổ lối về cho cái ngủ ăn.
Cái ngủ ăn chẳng hết
Để dành đến tết mùng ba.
Mèo già ăn trộm,
Mèo ốm phải đòn,
Mèo con phải vạ,
Con quạ đứt đuôi,
Con ruồi đứt cánh,
Đòn gánh có mấu,
Củ ấu có sừng,
Bánh chưng có lá,
Con cá có vây,
Ông thầy có sách,
Thợ ngạch có dao,
Thợ rào có búa,
Sảy lúa có sàng,
Việc làng có mõ,

---

ngay sang tay kia và kịp thời bắt chụp lại trái banh. Trò chơi nàyhợp với con gái. Bài đồng dao đọc theo lúc ném banh, bắt đầu ném banh và bắt một đũa, đọc tối đa đến cuối câu phải tóm lại được trái banh, nếu trật phải nhường người kia chơi.

Cắt cỏ có liềm,
Câu liêm có lưỡi,
Cây bưởi có hoa,
Cây cà có trái,
Con gái có chồng,
Đàn ông có vợ,
Kẻ chợ có vua,
Trên chùa có bụt,
Cái bút có ngòi,
Con voi có quản.

❖ *Cái quạ lớn đầu cho hư*
Để cho chèo bẻo đánh nhừ mình ra.

❖ *Cái sáo mặc áo em tao*
Làm tổ cây cà
Làm nhà cây chanh
Đọc canh bờ giếng
Mỏi miệng tiếng kèn
Hỡi cô trồng sen
Cho anh hái lá
Hỡi cô trồng bưởi
Cho anh hái hoa
Cứ một cụm cà
Là ba cụm lý
Mặc áo tía tô

Con nhà thằng Ngô
Mặc áo lang khách
Hai con chim khách
Đánh nhau trên cây
Hai cái bánh dầy
Đánh nhau mâm cỗ
Có hai mặt đỗ
Đánh nổ nồi rang
Hai con kiến vàng
Đánh nhau lo mật
Có hai hòn đất
Đánh vật bờ ao
Mày tát chuôm tao
Tao tát ao mày
Mày đầy rổ cá
Tao đầy rổ tôm
Mày đi chợ cầu Rền
Mày bán cửa đền
Tao bán cửa vua
Mày làm mắm chua
Tao làm mắm thính
Mày con ông Chính
Tao con ông Xã
Mày là cái cả

Tao là thằng hai
Mày đội bồ đài[1]
Tao đội nón méo
Mày cầm cái kéo
Tao cầm cái dao
Mày làm sao
Tao làm vậy
Mày đi buôn cậy
Tao đi buôn hồng
Mày đi lấy chồng
Tao đi lấy vợ
Mày lên kẻ chợ
Tao về nhà quê.

❖ *Cái vè cô Bốn hát hay,*
Tôi đố cô Bốn cối xay mấy nghiền?
Cối xay là hai trăm nghiền.
Tôi đố cô Bốn quan tiền mấy mươi?
Quan tiền là ba mươi đồng.
Tôi đố cô Bốn chợ đông mấy người?
Chợ đông vô giá quá chừng.
Tôi đố cô Bốn trên rừng mấy cây?
Trên rừng cây có cả trăm.

---

(1) *Bồ đài*: mo cau gấp thành gầu dùng múc nước.

Tôi đố cô Bốn một năm mấy giờ?
Một năm là ba ngàn giờ.
Tôi đố cô bốn cây cờ mấy tua?
Cây cờ là hai cái tua.
Tôi đố cô Bốn con cua mấy càng?
- Con cua có hai cái càng,
có tám cái ngoe.
Tôi đố cô Bốn chiếc ghe mấy chèo?
Chiếc ghe là hai người chèo.
Tôi đố cô Bốn con mèo mấy lông?
Chàng về tát cạn biển đông,
Ra đây tôi nói mấy lông con mèo.

❖ *Cắc cắc tùng tùng*
Tùng tùng cắc cắc
Kẻ gian làng bắt
Kẻ ngay làng tha
Già trẻ đi ra
Tùng tùng cắc cắc
Ai lười làng bắt
Ai siêng làng tha
Già trẻ đi ra
Tùng tùng cắc cắc.

❖ *Cây bên ta, lá bên Ngô,*

Coi ngọn tày bồ, cái gốc tày tăm[1].

❖ *Cây cam, cây quýt*
Cây mít, cây hồng
Ta trồng ta ăn
Ta cùng lo liệu
Ai trồng thiếu
Thì trồng thêm.

❖ *Cha sáo, mẹ sáo*
Trồng một đám dưa
Đi trưa về sớm
Bầy quạ ăn chán

Sáo giận sáo bỏ
Sáo ra ngoài đồng
Sáo ăn trái giác
Sáo ăn trái đa
Người ta bắt đặng
Cắt cổ nhổ lông
Tôi thưa với ông
Tôi là con sáo
Hay kiện hay cáo
Là con bồ câu

---

(1) Cái diều.

Lót ổ cho sâu
Là con cà cưỡng
Chân đi lưởng thưỡng
Là chú cò ma
Tôi chẳng dám ra
Là con mỏ nhát
Chúi đầu xuống cát
Là con manh manh
Tấm rách tấm lành
Là con sả vả
Miệng cười hỉ hả
Là con chim cu
Hay oán hay thù
Là con chèo bẻo
Học khôn học khéo
Là con te te
Hay đậu đọt tre
Là con chèo gấm.

❖ *Cháu ơi cháu ngủ cho ngon*
Của dì, dì giữ ai bòn mặc ai.

❖ *Chặt cây dừa*
Chừa cây mận
Cây bần thận

Cây bí đao
Cây nào cao
Cây nào thấp
Cây nào rập
Cây nào rà
Cây nào rách
Cây nào rời
Mồng tơi chín đỏ
Con thỏ nhảy qua
Bà già hứt hụ
Bùm xùm xoạ
Rút ra tay này.

❖ *Chập chiêng chập chóa*
Lớn lớn bé bé
Ra đánh giặc trời
Ông lớn cưỡi voi
Phất cờ đi trước
Đi lên mạn ngược
Đi xuống mạn xuôi
Giao bà bình vôi
Thổi nồi cơm nếp
Giao cho ông bếp
Nấu nồi canh cua
Lính tráng ăn no

Chập chiêng chập chóe.

❖ *Châu chấu đuổi cái chích chòe*
Cỏ dày đồng nội cắn què mỏm trâu.

❖ *Châu chấu là cậu cào cào*
Vặt lông vặt cánh bỏ vào nồi rang.

❖ *Chè la chè lít*
Bà cho ăn quýt
Bà đánh gảy tay
Chắp tay lạy bà.

❖ *Chèo bẻo xẻ bí nấu canh*
Chìa vôi đi chợ mua hành mua tiêu.

❖ *Chi chi chành chành*
Cái đanh thổi lửa
Con ngựa chết trương
Ba vương ngũ đế
Bắt dế đi tìm
Hù tiu, bắt ... ập![1]

---

[1] Một em xòe bàn tay trái rồi cùng ba bốn em khác cùng đặt ngón tay trỏ vào giữa lòng bàn tay. Em hát bài trên, đến câu cuối cùng cố ý kéo dài giọng ở chữ "bắt" để rồi bất thình lình nắm tay lại cùng với chữ

❖ *Chi chi vít vít*
Ổ rết ở trong
Tổ ong ở ngoài
Củ khoai ở giữa
Chất lửa hai bên
Đánh trống thổi kèn
Chạy lên tập họp
Cói đói hay no
- No
Thả cói đi ăn
Nghe hú thì về mạ
Kẻo quạ tha xương
Con mô khôn về mạ
Con mô dại quạ cắp.

❖ *Chị lấy chồng, em ở giá*
Chị ăn cá, em mút xương
Chị nằm giường, em nằm đất
Chị hút mật, em liếm ve
Chị ăn chè, em liếm bát
Chị coi hát, em vỗ tay
Chị ăn mày, em xách bị

"ập". Em nào rút chậm bị giữ ngón tay trỏ, em đó phải ở lại, tự bịt mắt để các em khác đi trốn. Em nào bị tìm thấy đầu tiên sẽ phải thay thế.

Chị xe chỉ, em xỏ tiền
Chị đi thuyền, em đi bộ
Chị kéo gỗ, em lợp nhà
Chị trồng cà, em trồng bí
Chị tuổi tí, em tuổi thân
Chị tuổi Dần em tuổi Mẹo
Chị ăn kẹo, em mút kem...

❖ *Chị Xuân đi chợ mùa hè*
Mua cá thu về, chợ hãy còn Đông
Anh Hươu đi chợ Đồng Nai
Bước qua Bến Nghé ngồi nhai thịt bò.

❖ *Chích choè! Chích choè!...*
Mày hót tao nghe!
Mày ru tao ngủ!
Tao ngủ cho say!
Mẹ tao đi chợ Tây
Mẹ tao đi chợ Đông
Mua về cho tao ba quả hồng.
Tao cho chích choè một quả.
Chích choè! Chích choè này!
Chích choè! Chích choè!

❖ *Chiều chiều con quạ lợp nhà,*

Con cu chẻ lạt, con gà đưa tranh[1]
Chèo bẻo nấu cơm nấu canh,
Chìa vôi đi chợ mua hành về nêm.

❖ *Chiều chiều vịt lội cò bay*
Con voi bẻ mía chạy ngay vô rừng
Vào rừng bứt một sợi mây
Đem về làm gióng, mẹ mày đi buôn
Đi buôn chẳng lỗ thì lời,
Cố công, bền chí, có thời phất to.

❖ *Chiều ni em đi câu cá*
Về cho má nấu canh chua
Ô kìa con cua
Có hai cái càng
Có tám cái que
Nó nâng cái bụng
Nó đi xàng xê
Em bắt nó về.

❖ *Chim ơi!*
Chim sao còn mãi trời cao.
Chim bay nơi nao?
Đến ta nghe đôi lời...
Hỡi chim này, lồng vàng vì mày

---

[1] Tức là đưa gianh (cỏ) lên để lợp nhà.

ta đã sửa sang!
Còn gì xinh đẹp, còn gì cao sang?
Nào là gạo trắng, nào là kê ngon!
Sẵn sàng đủ hết, sao mày lại chê?
Thôi! Thôi! Ông ơi! ông đừng có thở than.
Ông thôi than van, hãy nghe tôi phân bày:
Thôi! Thôi! tôi đã biết,
lồng vàng cũng thế thôi!
Lồng vàng là ngục tù!
Sánh sao bằng rừng xanh?
Khi ăn, khi ngủ, khi chơi,
thật là thảnh thơi!
Không e, không sợ, không lo,
không phiền!...

❖ *Chim ri là dì sáo sậu*
Sáo sậu là cậu sáo đen
Sáo đen là em tu hú
Tu hú là chú bồ các
Bồ các là bác chim ri
Chim ri là dì sáo sậu...

❖ *Chó vồ cáo*
Cáo vồ gà
Gà mổ mối
Mối đục đa

Đa đổ xuống
Hươu chạy
Cào cào giật mình
Chạy đến tổ chiền chiện
Phá mất trướng
Thưa đến quan

❖ *Chồng đống chồng đe*
Con chim le lưỡi
Nó chỉ thằng nào
Nó chỉ thằng này[1]

❖ *Chồng lộng, chồng cà (I)*
Bí đao bí đỏ,
Mày ngồi đầu ngõ,
Mày nhặt lông mày,
Mày cày ruộng ấu,
Mày giấu tay nào ?
Mày giấu tay này![1]

---

[1] Các em ngồi hay đứng thành vòng tròn xếp nắm tay lần lượt theo chiều cao. Một em đứng riêng ra, vừa lần lượt chỉ từng nắm tay vừa hát. Chữ "này" sau cùng rơi vào nắm tay em nào, em đó lập tức vùng đuổi, các em khác cũng lập tức vùng chạy tỏa ra bốn phía. Em nào chạy không kịp bị bắt thì phải vào thay thế.

[1] Bài này dường như là lời hát của em đoán trong trong

❖ *Chồng lộng, chồng cà (II)*
Mày xoà hoa khế,
Khế ngâm, khế chua,
Cột đình, cột chùa,
Nhà vua mới làm.
Cây cam, cây quýt,
Cây mít, cây hồng.
Cành thông, lá nhãn;
Ai có chân, có tay thì rụt[2].

❖ *Chú bé bắt được con công*
Đem về biếu ông
Ông cho con gà
Đem về biếu bà
Bà cho quả thị
Đem về biếu chị
Chị cho quả chanh
Đem về biếu anh
Anh cho tu hú
Đem về biếu chú

---

trò chơi "Tập tầm vông". Hát dứt bài, em chỉ vào tay mà em nghi có giấu.

[2] Căn cứ vào câu cuối cùng của bài ca thì trò chơi áp dụng cho bài này tương tự với việc các em trò chơi của bài "Nu na nu nống".

Chú cho buồng cau
Chú thím đánh nhau
Buồng cau trả chú
Tu hú trả anh
Quả chanh trả chị
Quả thị trả bà
Con gà trả ông
Con công phần tôi.

❖ *Chú cuội ngồi gốc cây đa*
Để trâu ăn lúa gọi cha ời ời
Cha còn cắt cỏ trên trời
Mẹ còn cưỡi ngựa đi mời quan viên
Ông thì cầm bút cầm nghiên
Ông thì cầm tiền đi chuộc lá đa.

❖ *- Chú gì ?*
- Chú chuột.
- Chốt gì ?
- Chốt tre.
- Bè gì ?
- Bè muống.
- Ruộng gì ?
- Ruộng nương.
- Đường gì ?

- Đường cống[1]

- Cống gì ?

- Cống sáp.

- Sáp gì ?

- Sáp ong.

- Lòng gì ?

- Lòng giời.

- Chơi gì?

- Chơi tán[2]

- Tháng gì ?

- Tháng chầu,

- Chầu gì ?

- Chầu ... Bụt![1]

❖ *Chủ nhà đánh chó*
Chó cắn gà
Gà ăn mối

---

[1] Đường cống là con đường để đem lễ vật đi tiến cống.

[2] Tán là một thứ lọng.

[1] Cũng như "Chi chi chành chành" nhưng thay vì một em đọc trọn bài, thì ở đây một em đọc câu hỏi, em khác chìa tay phải trả lời. Đến câu hỏi cuối "Chầu gì" thì em trả lời kéo dài chữ "Chầu" … rồi bất chợt đọc "Bụt" là ập tay lại. Em nào không rút kịp ngón tay trỏ sẽ phải làm ba ba (hay nam nam).

Mối ăn đa
Đa ngã trúng lưng nại
Nai sợ hãi chạy cùng rừng
Châu chấu giật mình
Đá bể trứng chiền chiện
Chiền chiện đi kiện Ngọc Hoàng.

❖ *Chuột chù rúc rích ngoài sân*
Mèo muốn tới gần mà chuột chẳng cho.

❖ *Có con chim Vành khuyên nhỏ.*
Dáng trông thật ngoan ngoãn quá!
Gọi dạ! Bảo vâng! Lễ phép ngoan nhất nhà!
Chim gặp bác Chào Mào, chào bác!
Chim gặp cô Sơn Ca, chào cô!
Chim gặp anh Chích Choè, chào anh!
Chim gặp chị Sáo Nâu, chào chị!
Có con chim Vành khuyên nhỏ
Sắc lông mượt như tơ óng
Gọn gàng đẹp xinh!
Cũng giống như chúng mình? Ừ nhỉ!...

❖ *Có một con công*
Nó đỗ cành vông
Nó đi tìm bạn
Nó xuống ruộng cạn

Ruộng cạn chân đau
Nó xuống ruộng sâu
Ruộng sâu lầy lội
Nó bay lên núi
Lên núi nắng nồng
Nó sà xuống sông
Xuống sông lắm nước
Công ngồi công ước
Gặp được bạn hiền
Tha hồ bay lên
Tha hồ bay xuống...

❖ *Cò má, cò trắng, cò hương*
Ba con cò ấy nắng sương đêm ngày
Cò lửa thì nấp bóng cây
Khoe mình rằng tốt lại hay mọi mùi
Cuốc kia ngậm ngậm ngùi ngùi
Tu hành đắc đạo thủi thui bao giờ

❖ *Con cá lóc nằm trên bụi sặc,*
Con cò mắc già mà chết,
Con quạ mua nếp làm chay,
Con cu đánh trống ba ngày,
Con ngỗng thức dậy dọn bày mâm ra,
Cồng cộc ăn cá nghi nga,
Con chim cà cưỡng phải ra ăn mày.

❖ *Con chim bay, chim bay!*
Con cò bay, cò bay!
Vịt có bay không nào?
Không bay! Không bay!
Vịt thích lội dưới ao.
Cạp! Cạp! Cạp!
Vịt thích lội dưới ao.

❖ *Con chim chích choè,*
Mày ngồi đầu hè,
Mày nhá gạo rang,
Bảo mày vào làng,
Mày kêu gai góc,
Bảo mày gánh thóc,
Mày kêu đau vai,
Bảo mày ăn khoai,
Mày kêu khoai ngứa,
Bảo mày ăn dứa,
Mày kêu dứa say,
Bảo mày ăn chay,
Mày đòi uống nước,
Bảo mày ăn trước,
Mày đòi ăn sau,
Bảo mày hái rau,
Mày kêu đến trưa,
Bảo mày đi bừa,

Mày đánh què trâu,
Bảo mày đi câu,
Mày đánh bẹp giỏ,
Bảo mày cắt cỏ,
Mày đánh gãy liềm,
Bảo mày gặt chiêm,
Mày đánh gãy hái...

❖ *Con chim chích chòe,*
Nó đậu cành chanh,
Tôi ném hòn sành,
Nó quay lông lốc,
Tôi làm một chốc,
Được ba mâm đầy,
Ông thầy ăn một,
Bà cốt ăn hai,
Cái thủ cái tai,
Tôi đem biếu chúa,
Chúa hỏi chim gì,
Con chim chích choè...

❖ *Con chim hay hát*
Nó hát cành đa
Nó sa cành trúc
Nó rúc cành tre

Nó hát le te
Nó hát la ta
Nó bay vô nhà
Nó ra ruộng lúa
Nó múa nó chơi
Chim ơi chim ơi.

❖ Con chim mày ở trên cây
Tao đứng dưới gốc mày bay đường nào?
Con cá mày ở dưới ao
Tao tát nước vào mày sống được chăng?

❖ Con chim sáo sậu,
Ăn cơm nhà cậu,
Uống nước nhà cô,
Đánh vỡ bát ngô,
Bà cô phải đền.

❖ Con chim se sẻ,
Nó đẻ mái tranh,
Tôi vác mảnh sành,
Tôi lia chết giãy,
Tôi làm bảy mâm,
Tôi đem tôi kính,
Cho thầy một mâm,
Thầy hỏi chim gì?

Con chim se sẻ.

❖ *Con chim tu hú bay.*
Chim bay liệng trên bầu trời
Chim ơi! Chim xuống đây!
Cây đa mong đợi chim về
Chúng mình chơi thả diều cho vui
Diều bay cao cao hơn chuồn chuồn
Mây bay qua núi xa
Mây bay qua đường làng
Mây ơi! Mây xuống đây
Mây bay trên cây tre nhà Chùa
Chúng mình chơi thả diều cho vui
Diều bay cao cao tới ông mặt Trời...!
Hiu hiu cơn gió đưa
Đưa ta bay khắp trên bầu trời
Cánh diều bay thả diều vi vu!...
Mau mau bay theo bầy cò
Cây tre xanh uốn cong!
Cây tre xanh quá thành dù...
Cánh diều bay!
cánh đồng nghiêng nghiêng!...
Cây đa nghiêng nghiêng... bầu Trời!...

❖ *Con chó chê khỉ lắm lông*
Khỉ lại chê chó ăn dông ăn dài

Lươn ngắn lại chê trạch dài
Thờn bơn méo miệng chê trai lệch mồm.

❖ *Con chó hay trèo*
Con mèo hay cắn
Xôi thịt thì đắng
Bồ hòn thì hôi
Thơm như tổ cú
Đàn ông to vú
Đàn bà rậm râu
Hay gáy con trâu
Hay bừa gà trống
Của ta thì trọng
Của chúa thì hèn
Giấy bản thì đen
Mực tàu thì trắng
Mây mù thì nắng
Mây trắng thì mưa ...

❖ *Con cò bay bổng, bay la,*
Bay từ cửa tổ, bay ra cánh đồng,
Suốt mình trắng nõn như bông;
Gió xuân thỉnh thoảng lay lông trên đầu.
- Hỏi cò vội vã đi đâu?
Xung quanh ruộng nước một màu bao la.
- Cò tôi bay bổng, bay la,

Bay từ cửa tổ, bay ra cánh đồng.
Trời sinh, mẹ đẻ tay không,
Cho nên đi khắp tây đông kiếm mồi.
Trước là nuôi cái thân tôi,
Sau nuôi đàn trẻ nên đời cò con.
Một mai khôn lớn vuông tròn,
Rủ nhau bay khắp nước non xa gần.
Kiếm mồi tự lập lấy thân,
Vẻ vang hãnh diện cho dân con cò.
Mỗi ngày một lớn một to,
Chớ đừng khốn nạn chỉ lo cậy người.
Mà cho nông vạc chê cười...
Ấy tôi lấy thế làm vui tuổi già.
Nên tôi bay bổng bay la,
Bay từ cửa tổ, bay ra cánh đồng.

❖ *Con cò chết tối hôm qua,*
Có một hạt gạo với ba đồng tiền
Một đồng mua trống mua kèn
Một đồng mua mỡ đốt đèn thờ vong
Một đồng mua mớ rau rong
Đêm về thái nhỏ thờ vong con cò.

❖ *Con cò mà đi ăn đêm*
Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao
- Ông ơi! Ông vớt tôi nao

Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng
Có xáo thì xáo nước trong
Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.

❖ *Con cò mắc giò*[1] *mà chết*
Con quạ ở nhà mua nếp làm chay
Con cu đánh trống bằng tay
Chào mào đội mũ làm thầy đọc văn
Chiền chiện vừa khóc vừa lăn
Một bầy se sẻ bịt khăn cho cò.

❖ *Con cò mắc giò mà chết*
Mẹ con cái diệc giã gạo làm chay
Bồ câu mở sách xem ngày làm ma
Cà cuống uống rượu la đà
Con cua trong lỗ bò ra chia phần
Chào mào mà đánh trống quân
Chim chích ở trần vác mõ đi rao
Tôi trình ông xã ông thôn
Ông uống chén rượu ông chôn con cò.

❖ *Con cóc! Nó ngồi trong góc...*
Nó đưa cái lưng ra ngoài,
Ấy là con cóc!
Con cóc! Nó ngồi nó khóc...

---

[1] *Giò*: một thứ bẫy để bẫy chim cò..

Nó đưa cái lưng ra ngoài,
Ấy là cóc con!

❖ *Con công hay múa,*
Nó múa làm sao?
Nó rụt cổ vào.
Nó xòe cánh ra.
Nó đậu cành đa,
Nó kêu ríu rít.
Nó đậu cành mít,
Nó kêu vịt chè.
Nó đậu cành tre,
Nó kêu bè muống.
Nó đáp xuống ruộng,
Nó kêu tầm vông.
Con công hay múa ...

❖ *Con công nó đỗ cây vông*
Nó đi tìm bạn
Nó xuống ruộng cạn
Ruộng cạn chân đau
Nó xuống ruộng sâu
Ruộng sâu lầy lội
Nó bay lên núi
Lên núi nắng hồng
Nó xà xuống sông

Xuống sông lắm nước
Công ngồi công ước
Được gặp bạn hiền
Tha hồ công bay
Tha hồ công múa.

❖ *Con cua mà có hai càng*
Đầu, tai không có bò ngang cả đời
Con cá mà có cái đuôi
Hai vây ve vẩy nó bơi rất tài
Con rùa mà có cái mai
Cái cổ thụt ngắn, thụt dài vào ra
Con voi mà có hai ngà
Cái vòi nó cuốn đổ nhà, đổ cây
Con chim mà có cánh bay
Bay cùng Nam, Bắc, Đông, Tây tỏ tường.

❖ *Con cua tám cẳng, hai càng*
Một mai, hai mắt rõ ràng con cua

❖ *Con gà cục tác lá chanh*
Con lợn ủn ỉn mua hành cho tôi
Con chó khóc đứng, khóc ngồi
Bà ơi đi chợ mua tôi đồng riềng.

❖ *Con kiến mà leo cành đa*
Leo phải cành cụt, leo ra leo vào

Con kiến mà leo cành đào
Leo phải cành cụt, leo vào leo ra!

❖ Con kiến mày ở trong nhà,
Tao đóng cửa lại mày ra lối nào?
Con cá mày ở dưới ao,
Tao tháo nước vào chết lụt đêm nay!
Con chim mày ở trên cây,
Tao đốn dưới gốc mày bay đường nào.

❖ Con Lợn éc!...
Biết ăn không biết hát!
Con vịt nâu.
Cạc! Cạc! Không nên câu.
Con chim nhỏ
Chăm bắt sâu trong vườn.
Vui cùng hoa cùng lá!
Cất tiếng hát véo von!
Vui cùng hoa cùng lá!
Cất tiếng ca vang lừng!...

❖ Con mèo đập bể nồi rang
Con chó chạy lại lại mang lấy đòn
Chó ngồi chó khóc nỉ non
Mèo kia đập bể để đòn cho tôi.

❖ Con mèo trèo lên cây cau

Hỏi thăm chú chuột đi đâu vắng nhà ?
Chú chuột đi chợ đàng xa
Mua mắm, mua muối giỗ cha chú mèo...!

❖ Con mẻo, con meo
Mày trèo cây duối
Mày nấp vô bụi
Mày lủi lên trên
Mày ngó sang bên
Mày co cái cẳng
Mày ngẳng cái đuôi
Mày chộp cái mồi
Chết cha con Chuột

❖ Con Ong nó lượn vườn cà
Hỏi thăm em Lý có nhà hay không?
Em Lý mải miết theo ông,
Tới ao rau muống, nên không có nhà!...

❖ Con vịt cạp cạp!
Con gà cục cục!
Con chó gâu gâu!
Lại đố con gì?
Nó kêu lâu lâu.
Con khỉ khẹt khẹt!
Con ếch ộp ộp!

Con mèo meo meo!
Lại đố con gì?
Nó kêu lâu lâu.
Ô kìa! Con chó
Nó sủa gâu gâu!
Nó bảo lâu lâu
Còn chú mèo mướp
Giục giã mau mau!
Khóc nhè lêu lêu!
Ô kìa! Con chó
Nó bảo lâu lâu!!...

❖ *Con vỏi con voi!*
Cái vòi đi trước,
Hai chân trước đi trước,
Hai chân sau đi sau,
Cái đuôi đi sau rốt,
Tôi xin kể nốt,
Cái chuyện con voi ...

❖ *Cóc chết bỏ nhái mồ côi*
Chẫu ngồi chẫu khóc: Chàng ơi là chàng!
Ễnh ương đánh lệnh đã vang
Tiền đâu mà trả nợ làng ngóe ơi!

❖ *Cô kia con cái nhà ai,*

Thắt lưng nhiễu trắng, lỗ tai đeo trằm.
Đứng bên nghe tiếng rầm rậm,
Ru đi ru lại ầm ầm bên tai[1].

❖ *Cô kia má đỏ hồng hồng,*
Cô đi lấy chồng, cô bỏ quê cha.
Ngày sau tuổi hạc mau già,
Quê chồng cô bỏ, quê cha lại về[2].

❖ *Cô Thỉ cô Thi*
Cô đang đương thì, cô kẹo với ai?
Cô tú kẽo kẹt cô cai
Vợ chồng thuyền chài kẽo kẹt dưới sông
Mâm cốm kẹo với mâm hồng
Bát bịt, mâm đồng kẽo kẹt một nơi
Mâm thịt kẹo với mâm xôi
Thịt bùi xôi dẻo kẹo nơi bà già
Cùi dừa kẹo với bánh đa
Cái đĩa thịt gà kẹo với lá chanh
Nồi cơm kẹo với nồi canh
Quả bí trên cành kẹo với tôm he
Bánh rán kẹo với nước chè
Cô kia cò kè kẹo với ai đây?

---

[1] Cái cối xay.
[2] Cái nồi đồng.

Bà cốt kẹo với ông thầy
Con chim loan phượng kẹo cây ngô đồng.

❖ *Cốc cốc lai rai*
Thịt gà xé hai
Thầy làm miếng một
Cơm mà sốt sốt
Thầy mần tám lưng
Con mắt trừng trừng
Thầy vơ cả đĩa

❖ *Cốc cốc, keng keng*
Mụ rèn đi chợ
Mụ vợ ở nhà
Bắt gà làm thịt
Bắt vịt về nuôi
Con ruồi có cánh
Đòn gánh có mấu
Con sấu có tai
Con nai có gạc
Thợ giác có bầu
Hàng trầu hàng cau
Là hàng chồm hổm.

D

❖ *Dạ rồng kia?*
- Dạ
Rồng đen hay rồng trắng?
- Rồng trắng
Rồng trắng lấy nước gạo mùa
Rồng đen lấy nước cho vua đi cày
Anh em ta kéo lúa về ồ! ồ! ồ!

❖ *Dây ở trên mây*
Là cây đậu rồng
Có vợ có chồng
Là trái đu đủ
Chặt ra nhiều mủ
Là trái mít ướt
Mình giống gà xước
Vốn thiệt trái thơm
Cái đầu chờm bơm
Thiệt là bắp nấu
Rủ nhau nói xấu

Trái cà dái dê
Nắng mà không che
Là trái rau mát
Đua nhau mà xát
Vốn thiệt trái chanh
Nhỏ mà làm anh
Trái đào lộn hột
Ăn mà chẳng lột
Chính là hạt tiêu
Thổi nghe rất kêu
Là trái cóc kèn
Đua nhau đi rèn
Là trái đậu rựa
Đua nhau chọn lựa
Là trái dành dành
Ngọt lịm cam sành
Chuối cau chuối sứ
Nhưng gì lý sự
Bằng táo với hồng
Những gái chưa chồng
Muốn ăn mua lấy.

❖ *Dì sẻ bé con*
Ở nhà coi sóc
Chú cò chú cốc

Sắm sửa ra quân
Đêm hôm đi tuần
Đã có chú vạc

❖ *Dích dắc dích dắc*
Khung cửi mắc vo
Xâu go từng sợi
Chân mẹ đạp vội
Chân mẹ đạp vàng
Mặt vải mịn màn
Gánh ì gánh nặng
Đến mai trời nắng
Đem ra chợ phơi
Đến một đẹp trời
Đem ra may áo
Dích dắc dích dắc!

❖ *Diệc bước ra, đi*
Vạc bước vào, đi
Tai nghe, đi
Dạ nhợ lấy, đi
Chớ khuấy mang đòn, đi
Đi đến bờ con, đi
Thì quay trở lại, đi
Hết luống khác, đi
Hết lượt này, đi

Sang lượt khác, đi[1].

❖ *Diều hâu mà liệng cho tròn*
Đến mai tao gả gà con cho mày.

❖ *Dung dăng dung dẻ,(I)*
Dắt trẻ đi chơi.
Đến cửa nhà trời,
Lạy cậu lạy mợ,
Cho cháu về quê,
Cho dê đi học,
Cho cóc ở nhà,
Cho gà bới bếp!
Xì xà xì xụp
Ngồi thụp xuống đây[2].

❖ *Dung dăng dung dẻ*[1]*(II)*

---

[1] Đây là trò chơi "Dệt vải". Cách chơi: Trẻ đứng từng đôi một, quay mặt vào nhau, bàn tay phải của em này úp vào bàn tay trái của em kia. Khi chơi các em đẩy tay phía này ra thì co tay phía kia lại theo nhịp với từng tiếng của lời bài hát trên, mỗi tiếng là một nhịp đẩy.

[2] Trò chơi này của các em nhỏ tuổi (cỡ mẫu giáo). Các em dắt tay nhau vừa đi vừa hát. Khi hát xong câu cuối cùng thì cùng ngồi thụp xuống, rồi lại đứng lên hát lại.

[1] Hoặc: *Xúc xắc xúc xẻ.*

Nhà nào còn đèn còn lửa
Mở cửa cho anh em chúng tôi vào?
Bước lên giường cao
Thấy đôi rồng thấp
Bước xuống giường thấp
Thấy đôi rồng chầu...";
Dựng nhà dựng cửa
Thắp lửa hông xôi
Mua nồi cà nấu
Đập đá xây hồ
Đan bồ đựng thóc.

Đ

❖ *Đầu làng đánh trống,*
Cuối làng phất cờ.
Trống đánh đến đâu,
Cờ phất đến đấy[1].

❖ *Đầu trọc lông lốc*
Là cái bình vôi
Cái miệng loe môi
Là cái thìa ốc
Đôi chân xám mốc
là con diệc trời
Ngủ đứng ngủ ngồi
Là con cò trắng
Hay bay hay tắm
Là con le le
To như cái bè
Là con ông lão
Bữa nay nắng ráo
Ra chợ mà mua

---

(1) Con chó sủa.

Chị mua gì?
- Tôi mua cái bình vôi
Chị mua gì?
- Mua con diệc trời
Chị mua gì?
- Con cò trắng
Chị mua gì?
- Con le le hay tắm
Chị mua gì?
- Mua con ông lão[1]
Vừa mua vừa dạo
Đầy thúng mang về
Ăn một bữa no nê
Đi ra đồng đội nắng

❖ *Đầu quạ quá giang*
Sang sông về đò
Cò nhảy, gãy chân
Mây leo, bèo trôi
Ổi xanh, hành bóc
Róc vỏ, đỏ lòng
Tôm con, đít vịt
Sang cành nẻ

---

[1] Chim to hơn diệc, thường đứng một chỗ kiếm ăn.

Bẻ cành xanh
Vét bàn thiên hạ.

❖ *Đậu ở trên mây*
Là trái đậu rồng
Đủ vợ đủ chồng
Là trái đu đủ
Cắt ra nhiều mủ
Là trái chuối chát
Mình tựa gà ác
Trái khóm, trái thơm
Cái đầu chôm bôm
Là trái bắp nấu
Hình thù xâu xấu
Trái cà dái dê
Ngứa giãy tê tê
Là trái mắt mèo
Khoanh tay lo nghèo
Là trái bần ổi
Sông sâu chẳng lội
Là trái mãng cầu
Bù cổ, bù đầu
Trái dâu, trái cách
Cái bụng óc ách
Là trái dừa tươi

Gai góc đầy người
Là trái mít ướt
Sanh ở dưới nước
Trứng cá ngon ngon
Ăn thấy giòn giòn
Là ổi xá lị
U buồn, bi lụy
Là trái sầu riêng
Sánh với tay tiên
Là trái phật thủ
Tiền bạc đầy đủ
Chính là trái sung
Tóc mọc lung tung
Là chôm chôm trốc
Xù xì da cóc
Là mãng cầu xiêm
Nghe tên phát thèm
Me chua, xoài tượng
Ăn nhiều thì ớn
Là lê-ki-ma[1]
Có sọc, có hoa
Đúng là trái vải
Đẹp như con gái

---

[1] Quả trứng gà.

Trái hồng, trái đào
Mắt sáng như sao
Khác nào trái nhãn
Hay ngồi hàng quán
Trái cà (rà), trái lê (la)
Làm dưa khỏi chê
Cà non, cà pháo
Chẳng biết gì ráo
Trái bí không sai
Gốc ở nước ngoài
Trái nho, trái táo
Nhai nghe rào rạo
Đậu phộng, hột điều
Đựng được thiệt nhiều
Là trái bình bát
Muốn ăn đập nát
Trái lựu chớ chi
Cho bú trẻ thơ
Là trái vú sữa...

❖ *Đi cầu ăn quán*
Đi bán lợn con
Đi mua cái xoong
Đem về đun nấu
Mua quả dưa hấu

Về biếu ông bà
Mua một đàn gà
Về cho ăn thóc
Mua lược chải tóc
Mua cặp gài đầu
Đi mau về mau
Kẻo trời sắp tối.

❖ *Đố ai biết núi mấy hòn,*
Sao rua mấy cái, trăng tròn mấy đêm?
Sông bao nhiêu nhánh,
núi bấy nhiêu hòn,
Sao rua bảy cái, trăng tròn chỉ mỗi đêm.

❖ *Đom đóm bay qua*
Thầy tưởng là ma
Thầy ù té chạy
Năm thằng năm gậy
Đi bắt thầy về
Bắt con lợn sề
Cho thầy chọc tiết
Bắc con cá giếc
Cho thầy bẻ mang
Mua rổ lạc rang
Cho thầy bóc vỏ
Mua tấm lụa đỏ

Cho thầy thắt lưng
Mua cặp bánh chưng
Cho thầy bỏ túi.

❖ *Đồng ếch đồng ác*
Con đã về đây
Giường chiếu chẳng có
Thiệt thay trăm đường
Ban ngày ếch ở trong hang
Đêm khuya thanh vắng xở xang ra ngoài
Trời cho quan tướng nhà trời
Thắt lưng bó đuốc tìm tôi làm gì
Tìm tôi bắt bỏ vào thời
Tôi kêu ì ộp chẳng rời tôi ra
Sáng rạng ngày ra
Con dao cái thớt xách mà đeo băm
Ba thằng cầm đũa nhăm nhăm
Thằng gắp miếng thịt
thằng nhầm miếng da
Một thằng gắp miếng tù và
Nó thổi phì phà, nó lại khen ngon.

❖ *Đốt lồng đèn*
Xây lồng kiệm
Đi kiện các nơi
Đi chơi các bà

Cây sanh cây đa
Cây cà cây muống
Cây chuộng cây lang
Ngẳng cơm ngẳng cá
Chập chạ đôi phương
Bốn phương nhà trời
Xin mời mụ bóng
Mụ mặc áo trắng
Mụ mặc áo đen
Mụ xây lồng đèn
Mụ cầm tay thụt!
Thụt!

❖ Đúc bầu, đúc bí
Bí cội, bí ngọn
Leo cây leo cối
Leo tới leo lui
Đến rằm tháng mười
Các anh các ả
Treo cả mi lên
Chặt tay chặt chân
Trái mô già thì rụng

❖ Đúc cây dừa
Trừa (chừa) cây nọ
Cây mô cao, chém bớt!

Cây cà rớt, cây cà rê
Cây mãng cầu mau chín
Hái vô, ăn tức thì.

❖ *Đúc cây dừa*
Chừa cây nạng
Cây lồng ống
Cây bí đao
Cây nào cao
Cây nào thấp
Cây nào rập
Cây nào rà
Mồng tơi, bí đỏ
Quan văn, quan võ
Ăn cắp trứng gà
Bọ xa, bọ xít
Bò ra tay nì,
Mà bỏ tay ni!

❖ *Đúc nậm đúc nị*
Cây tí çây tiên
Đồng tiền chiếc đũa
Cái búa thợ rèn
Cái kèn ông phủ
Cái mũ ba đa
Cái cốc cái ca

Thì ra cái này[1].

❖ *Đường ngay thông thống,*
Hai cống hai bên,
Trên hàng gương,
Dưới hàng lược[2].

---

(1) Đây là trò chơi "Đúc nậm đúc nị". Cách chơi: Khoảng 6, 7 em ngồi xung quanh, nắm tay lại và đưa ra trước mặt. Trưởng trò lấy ngón tay chỉ vào nắm tay của từng em và hát bài đồng dao trên. Câu thì ra tay này trúng vào tay em nào thì em đó tụt lại và chạy ra ngoài. Các em còn lại nói với trưởng trò tên một con vật, một đồ dùng... Trưởng trò đọc tên tất cả con vật hoặc đồ dùng mà mình được nghe cho em đã rụt tay ra ngoài tự chọn. Chọn đúng em nào thì em đó phải đi cõng em kia về. Trò chơi lại tiếp tục.

(2) Cái mặt.

E

❖ *Em lên rừng rậm*
Rứt (hái) quả bứa chua
Em xuống khe mò,
Được con ốc nhỏ
Em tra vô giỏ
Em bỏ vô nồi
Đốt lửa đun sôi
Nó sôi sùng sục
Nó sôi sình sịch
Em đổ nó ra
Em xốc chí cha
Là cha chí chát
Em xới lên bát
Em múc lên loa
Em mút chí cha
Là cha chí chút
Chì cha chì chụt
Canh ốc thì ngọt
Canh bứa chua lè

Em đến em khoe
Thưa cha thưa mẹ.

❖ *Ếch ở dưới ao*
Vừa ngớt mưa rào
Nhảy ra bì bõm
Ếch kêu "ộp ộp"
Ếch kêu "ặp ặp"
Thấy bác đi câu
Rủ nhau trốn mau
Ếch kêu "ộp ộp"
Ếch kêu "ặp ặp"

G

❖ *Gánh gánh gồng gồng*
Gánh sông gánh núi
Gánh củi gánh cành
Ta chạy cho nhanh
Về nhà xây bếp
Nấu nồi cơm nếp
Chia ra năm phần
Một phần cho mẹ
Một phần cho cha
Một phần cho bà
Một phần cho chị
Một phần cho anh
Ta chạy cho nhanh
Về xây nhà bếp
Nấu nồi cơm nếp...

❖ *Gánh khum ơi hỡi gánh khum*
Lại đây tao hỏi xã trùm mày đâu
Gánh khum ta hãy lộn vai
Mồ cha con nhỏ dại, con nhà ai hỏi khờ.

❖ *Già quét lộ*
Lượm đồng tiền
Vắt lỗ tai
Mua củ khoai
Nhai nhóp nhép
Để nấu canh
Mua bó tranh
Để nhóm lửa
Mua cái cửa
Để sửa nhà
Mua con gà
Để đá chơi
Mua con giơi
Để bỏ ống
Mua cái trống
Đánh tùng tùng
Mua cái kèn
Thổi tò te
Mua cải ve
Để đựng thuốc
Mua đôi guốc
Để mang đi

❖ *Giã chày một*
Hột gạo vàng

Sang chày đôi
Đôi thóc mẩy
Giã chày bảy
Đẩy chày ba
Các cô nhà ta
Đi ra mà giã[1]

❖ *Gió đánh (đập) cành đa*
Thầy tưởng rằng ma
Thầy ù thầy chạy
Ba thằng ba gậy
Đi đón thầy về
Bắt con`lợn sề
Cho thầy chọc tiết
Bắt con cá diếc

---

[1] Đây là trò chơi "Giã chày một". Cách chơi: Chia hai nhóm trẻ, mỗi nhóm 6 - 8 trẻ, các nhóm bằng nhau. Một nhóm ngồi vòng tròn, tay nắm tay đong đưa. Nhóm kia đứng ngoài. Lần lượt từng trẻ nhảy vào vòng tròn. Mỗi lần nhảy vào được thì hát một câu đồng dao trên. Cứ một trẻ đứng ngoài nhảy vào thì một trẻ ngồi trong vòng tròn đứng dậy hát câu tiếp theo, cứ thế cho đến hết, không ai còn ngồi nữa, tất cả hát câu cuối cùng: "đi ra mà giã" vỗ tay và giậm chân thình thịch. Trò chơi tiếp tục, hai nhóm đổi cho nhau, trẻ ngồi lại đứng ngoài vòng để nhảy.

Cho thầy bóc mang
Bắt con tôm càng
Cho thầy bóc vỏ
Lấy đôi đũa đỏ
Cho thầy gãi lưng
Bóc đồng bánh chưng
Cho thầy chấm mật.

❖ *Giồng khoai vun khoai*
Bắt hai hòn này
Giồng cà vun cà
Bắt ba hòn này
Giồng dừa vun dừa
Bắt tư hòn này
Giồng răm vun răm
Bắt năm hòn này

❖ *Giương cung sắp bắn phượng hoàng*
Không ngờ lại phải một đàn chim ri
Lấy sào rắp đuổi nó đi
Kẻo kêu ríu rít cô dì điếc tai.

❖ *Giương cung ra bắn con cò*
Con le nó lặn, con cò nó bay.

H

❖ *Hát bai, hai bát không no*
Còn một miếng cháy, kéo co vỡ nồi
Hát bai, hai bát không no
Ta thêm bát nữa hát cho vui nhà.

❖ *Hay chạy lon ton*
Là gà mới nở
Cái mặt hay đỏ
Là con gà mào
Hay bơi dưới ao
Mẹ con nhà vịt
Hay la hay hát
Là con bồ chao
Hay bay bổ nhào
Là con bói cá[1]
Hay đi thong thả

---

[1] Bản khác, sau câu này là: *Tiếng con chim ri /Gọi dì gọi cậu /Tiếng con sáo sậu /Gọi cậu gọi cô /Tiếng con cồ cồ /Gọi cô gọi chú /Tiếng con tu hú /Gọi chú gọi dì /Mau mau tỉnh dậy /Mà đi ra đồng....*

Là bác cò nhang
Hay đi rồng ràng
Là ông cụ diệc
Hay ăn thịt chết
Là thằng quạ đen
Tinh mắt hay ghen
Là con chim gáy
Vừa đi vừa nhảy
Là con sáo xinh
Hay nói linh tinh
Là con liếu diếu
Hay nghịch hay tiếu
Là chú chìa vôi
Hay chao đớp mồi
Là con chèo bẻo
Tính hay mách lẻo
Bác khách trước nhà
Hay nhặt lân la
Là bà chim sẻ
Có tình có nghĩa
Là mẹ chim câu
Hay đi nhặt sâu
Là con chiền chiện
Hay nấp bên đàng

Là chị chim vàng
La cà béo hú
Là thằng cú mèo
Mồm hay nói theo
Là anh chàng vẹt
Hay đan hay dệt
Là bác thợ may
Tính hay ngủ ngày
Mẹ con nhà vạc
Người gầy rộc rạc
Là bác cò ma.

❖ *Hì hà hì hụi*
Phát bụi phát bờ
Cho lau phất cờ
Cho trâu ra trận
Ba tháng ba đấm
Chết sạch quân thù
Cho cô đi chợ
Cho tớ đi trâu
Cho lau phất cờ.

❖ *Học gì mà học*
Học chọc bát cơm
Học đơm bát cháy
Học cạy thủng nồi.

❖ *Học trò cao cẳng dài giò*
Chân đi ngoài ngõ, miệng thò trong mâm.

❖ *Học trò, học trỏ, học tro*
Chưa xong ba chữ đã lo vét nồi.

❖ *Hồ khoan, hồ quẩy*
Ăn đã vậy,
Múa gậy làm sao
Chân thấp chân cao
Cho mau cho chóng
Năng khiếp năng dưỡng
Hữu khuất[1]*, hữu thân*
Cao Tổ thời nhân
Hạng Vương thì ác[2]
Nhân hiền tài mạo[3]
Trắng gạo thơm cơm
Hồ khoan, hồ quẩy.

❖ *Hột cà na cà na tí tẹo*

---

[1] *Khiếp*: nhát gan. *Khuất*: co lại, cúi xuống.

[2] *Cao Tổ* tức Lưu Bang, chống Tần Thủy Hoàng lập nên nhà Hán từ 207 trước CN. Lấy nhân trị nước. *Hạng Vương* tức Hạng Tịch, Hạng Vũ, 209 trước CN chống Tần, tranh chấp với Hán Cao Tổ, thua do cách cai trị tàn ác.

[3] Người hiền thể hiện ở khuôn mặt.

Hột tí tẹo là tí đậu xanh
Tí đậu xanh là tí đậu xanh
Hột cà na...

❖ *Hỡi nhược nhược!*
Trăng khuya đã mọc
Độ nước đã lên
Chèo sang bên kênh
Bới năm ba lỗ
Họa may trời hộ
Đặng cá ông voi
Tiền xỏ đầy lòi[1]
Gạo năm ba thúng.

❖ *Hú dê dê*
Về nhà mẹ
Mẹ cho bú
Chú cho ăn
Đừng có đi đâu mà lạc đường[2]

---

(1) *Lòi*: dây xâu chuỗi.

(2) Đây là trò chơi "Hú dê về nhà mẹ" hoặc "Dê mẹ tìm con". Từ 7 đến 9 em tham gia trò chơi, chơi trong nhà hoặc ngoài sân. Em trưởng trò đóng vai dê mẹ, một em đóng vai sói, số còn lại đóng vai dê con. Dê con tìm nơi kín đáo trong nhà để trốn, sao cho sói không tìm thấy. Dê mẹ ngồi một nơi (hoặc chạy đi chạy lại),

❖ *Hú hồ hú hội*
Cơm sốt cơm nhão
Cá đão cá đơn
Cá sơn cá giếc
Cá liệt cá tràu
Ăn cau bỏ vú (chúm cau)
Vú già vú non
Có đứa cầm hùm
Mau mà chạy
Chạy đi chạy về
Chạy ra ngoài ngõ.

❖ *Hươ con nghé nhỏ!*
Lạc đàng theo chó
Lạc ngõ theo trâu
Nghé mẹ rống đâu
Đâm đầu mà nhảy
Hươ con nghé nhỏ
Ham chơi xa đàn lạc mẹ...

---

hát lời đồng dao nói trên. Dòng cuối cùng được dê mẹ hát kéo dài. (Có nơi hát: *Đừng có đi đâu mà lạc đường sá...)* Dê con nghe tiếng mẹ gọi thì nhanh chân rời chỗ nấp, chạy ra chạm tay vào tay mẹ, nhưng phải tránh không cho sói bắt. Nếu bị sói bắt, dê con bị loại khỏi cuộc chơi.

❖ *Hư hư chựng chựng*
Chựng vững cho lâu
Một con trâu nằm
Một trăm bánh dày
Một bầy heo lang
Một sàng bánh ú
Một hũ rượu ngon
Một con cá thiều
Một niêu cơm nếp
Một nệp bánh chưng
Một nừa lúa ré
Một ché rượu lạt
Bục bạc con tao
Hư hư, chựng chựng[1].

---

(1) Các bà mẹ đỡ tay vào nách con, hát bài này tập con đứng chững.

I

Im như Bụt mập trên chùa
Con vào chánh điện đừng đùa với sư
Cúi lạy con phải từ từ
Đừng có vội vã mà hư thân mình.

K

❖ *Kéo cưa lừa xẻ,*
Thợ khỏe cơm vua,
Thợ thua cơm làng,
Thợ nào dẻo dang,
Về nhà bú tí.

❖ *Kéo cưa kéo kít,*
Làm ít ăn nhiều,
Nằm đâu ngủ đấy,
Nó lấy mất cưa,
Lấy gì mà kéo ?![1]

---

[1] Cách chơi: Các em ngồi thành từng đôi đối diện với nhau, nắm tay nhau vừa hát bài đồng dao vừa kéo cưa theo nhịp của bài đồng dao. Hát đến tiếng kéo thì em A đẩy em B (người hơi chúi về phía trước như thợ cưa), em B kéo tay em A người ngả về phía sau). Cứ mỗi tiếng hát thì nhịp với kéo và đây. Cứ như vậy các em hát cho đến hết lời đồng dao.

❖ *Kênh kênh nấu cháo*
Quà quạ xé phay
Cóc nướng cóc quay
Bù hung chiên mỡ
Quạ nầy làm chả
Khỉ đột gói nem
Đỉa trâu nấu hèm
Cào cào kho mắm
Cắc kè nấu dấm
Rắn mối xào lăng
Chuột sạ nấu măng
Thằn lằn trộn gỏi.

❖ *Không sơn mà đỏ,*
Không gõ mà kêu,
Không khều mà rụng[1].
Không trồng mà mọc,
Không học mà hay,
Không vay mà trả,
Không vả mà sưng,
Không bưng mà kín.[2]

❖ *Kĩu ca kĩu kít!*

---

[1] Mặt trời, sấm và mưa.

[2] Cây cỏ, chim hót, sưu thuế, cái nhọt, quả trứng.

Chị đưa em bổng tít hơn đu!
Ban ngày nhà vắng thầy u,
Em nằm nghe chị hát ru vui nhà,
Kĩu ca kĩu kít!
Chị đưa em bổng tít lên cao.
Ru em, em ngủ đi nào,
Miệng em như cái nụ đào nở hoa.
Kĩu ca kĩu kít!
Chị đưa em bổng tít tuyệt vời.
Em tôi hết ngủ lại chơi,
Chớ không khóc đứng khóc ngồi xấu xa.
Kĩu ca kĩu kít!
Chị đưa em bổng tít lên không.
Em tôi ngủ một giấc nồng,
Hay ăn chóng lớn yên lòng mẹ cha.
Kĩu ca kĩu kít!
Chị đưa em bổng tít lên mây.
Em tôi tuy nhỏ mà hay.

❖ *Kỳ đà là cha cắc ké*
Cắc ké là mẹ kỳ nhông
Kỳ nhông là ông cà cưỡng
Cà cưỡng là dượng kỳ đà
Kỳ đà là cha cắc ké...

❖ *Kiến càng kiến kệ*
Kiến mẹ kiến con
Kiến ở trên non
Là con kiến nhót
Hay đi lót thót
Là con kiến hôi
Chân vướng nhọ nồi
Là con kiến nhện
Vừa đi vừa liệng
Là con kiến bay...

❖ *Kiến leo cột sắc sao mòn*
Tò vò xây ổ sao tròn mà xây?

L

❖ *Lác đác mưa ngâu,*
Sình sịch mưa ngâu,
Lá ngâu rụng xuống,
Bông lau phất cờ,
Nước trong xanh lạnh ngắt như tờ,
Một đàn cá lớn nhấp nhô đầu ghềnh.
Kìa ai đứng ở đầu ghềnh?

❖ *Lạch bạch! lạch bạch!..*
Vịt con đến trường
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt ta học chữ
O tròn, như trứng gà!
A! học trước quên sau!
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt quên chữ rồi!
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Học nhanh liền nhớ
O tròn, như trứng vịt!
A! thì thêm cái râu

Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt con đến trường
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt ta học chữ
I tờ! móc ngờ...!
Vì ta thấy trong mơ
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt quên chữ rồi!
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Học nhanh mà nhớ
I tờ! chấm trên đầu
À! lại thêm nét ngang
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Vịt quên chữ rồi!
Cạp! cạp! cạp! cạp!
Học nhanh liền nhớ
O tròn, như trứng vịt
A! thì ta nhớ liền!...

❖ *Làm ruộng! Làm ruộng!*
Gặp trời mưa xuống,
Gieo mạ đã xong.
Bắt trâu dực nông,
Cày cho đất bả.
Kêu công nhổ mạ,

Lại cấy cho dày,
Lúa tốt thấy da,
Một bông bảy nhánh,
Gặt dư muôn ngân,
Bán cho đặng giá,
Năm mới giàu sang,
Gia quan tấn lộc.

❖ *Lạy trời cho cả mưa rào*
Cho sấm cho sét
Cho mưa to gió lớn
Cho sen chìm xuống dưới
Cho bèo trèo lên trên.

❖ *Lạy Trời mưa xuống*
Lấy nước tôi uống
Lấy ruộng tôi cày
Lấy đầy bát cơm
Lấy rơm đun bếp
Lấy nếp nấu xôi
Lấy vôi ăn trầu
Lấy bậu về ôm
Lấy nơm đơm cá
Lấy rá vo gạo
Lấy dao thái thịt
Lấy liếp làm nhà

Lấy hoa về cúng
Lấy thúng đựng tiền
Lấy tiên làm vợ
Lấy chợ bán đồ
Lấy ngô nuôi lợn
Lấy bợm làm bè
Lấy ghe đánh cá
Lấy vá múc canh
Lấy hành xào thịt
Lấy vịt tiết canh
Lấy manh áo mới
Lấy trời chở che
Lấy mè rang muối
Lấy chuỗi trân châu
Lấy trâu đi cày
Lấy bầy trẻ con
Lấy hòn đá cuội
Lấy bụi chuối cau
Lấy màu nhuộm áo
Lấy đạo để theo
Lấy cheo đóng làng
Lấy hàng rau muống
Lạy trời mưa xuống...

❖ *Lặc lò cò*

Mò cuốc cuốc
Cò chân bước
Cuốc chân vàng
Sang đây chơi
Ngồi đây hát
Mỏ dính cát
Thì xuống sông
Bùn dính lông
Thì đi rửa
Chân giẫm lúa
Thì phải treo
Cù kheo à ập[1].

❖ *Lẳng lặng mà nghe*

---

[1] Đây là trò chơi "Lặc lò cò". Cách chơi: mỗi nhóm chơi gồm 5 - 6 em, cân sức từng đôi một. Hai nhóm sắp hàng ngang đứng đối diện trước một vạch mốc cách nhau khoảng 3 mét. Mỗi nhóm cử một người "lặc lò cò" (nhảy một chân còn chân kia co lên) sang hàng bạn rồi trở về hàng của nhóm mình (khi nhảy không được đổi chân và không nhảy hai chân). Trong khi hai em của hai nhóm lặc lò cò thì tất cả đồng thanh hát, hát hết lời mà hai em lặc lò cò không về kịp hàng của nhóm mình là thua, phải đứng ngoài hàng nhưng vẫn tham gia hát. Trò chơi tiếp tục. Nhóm nào nhiều người thua phải bị phạt chạy quanh nhóm kia một vòng.

Cái vè nói ngược
Con cháu sinh trước
Ông bà đẻ sau
Con rùa chạy mau
Con thỏ đi chậm.

❖ *Lẳng lặng mà nghe*
Cái vè nói ngược,
Non cao đầy nước
Đáy biển đày cây
Dưới đất lắm mây
Trên trời lắm cỏ
Trời thì có mỏ
Chim thời có mồm
Thẳng như lưng tôm
Cong như cán cuốc
Thơm nhất là cú
Hôi nhất là hương
Đặc như ống bương
Rỗng như ruột gỗ
Chó thì hay mổ
Gà hay liếm la
Xù xì quả cà
Trơn như quả mít
Meo meo là vịt

Quạc quạc là mèo
Trâu thì hay trèo
Rắn thì hay bước
Voi thì hay bò
Rụt như cổ cò
Dài như cổ vịt
Đỏ như quả quýt
Vàng như quả hồng
Cao lồng ngồng
Chim tu hú
Lùn lụ khụ
Chim bồ nông.

❖ *Lẳng lặng mà nghe*
Cái về thằng nhác
Trời đã phủ thác
Tính khí anh ta
Buổi còn mẹ cha
Theo đòi học việc
Anh ngồi anh khóc
Rằng "chữ" ích chi?
Cho học đi cày
Rằng "nghề ở tớ"
Cho đi làm thợ
Nói "nghề ấy buồn"

Cho đi bán buôn
Ấy "nghề ngồi chợ"
Việc là tránh trớ
Chỉ biết ăn chơi
Cha mẹ qua đời
Không ai nuôi dưỡng
Dáng đi thất thưởng
Như thể cò hương
Bụng đói giơ xương
Miệng thời tu hú
Tay chân cù rụ
Như tướng cò ma
Cô bác xót xa
Kêu cho nắm gạo
Bỏ mồm trệu trạo
Sợ nấu mất công
Chết rũ giữa đồng
Rồi đời thằng nhác.

❖ Lẳng lặng mà nghe
Tôi nói cái vè
Về các thứ bánh
Mấy tay phong tình huê nguyệt
Thì sẵn có bánh trung thu
Mấy ông thầy tu

Bánh sen thơm ngát
Ai mà hảo ngọt
Thì có bánh cam
Những kẻ nhát gan
Này là bánh tét
Còn như bánh ếch
Để mấy ông câu
Hủ lậu từ lâu
Thì ưa bánh tổ
Mấy tay hảo võ
Bánh thuẫn sẵn sàng
Các thứ bánh bàn
Kính như chấp bút[1].
Ai năng thống phúc[2]
Nên đụng bánh gừng
Còn bánh ếch trần
Cu ly chia lấy[1]
Kẻ nào trồng rẫy
Thì sẵn bánh khoai
Mấy gã uống say
Bánh men rất quý

---

[1] Cầm bút viết.

[2] Đau bụng.

[1] Người phu lao động ở trần.

Này bánh bao chỉ
Để các thợ may
Má phấn bông tai
Thì ưa bánh dứa
Những người thổi lửa
Thì có bánh phồng
Bánh kẹp bánh còng
Để cho đạo tặc[2]
Còn bánh quai vạc
Đạo cướp muốn ăn
Ai thích thoát giang
Thì ăn bánh lọt
Trôi nước rất ngọt
Để các thuyền chài
Dầm mưa hoài hoài
Thì ăn bánh ướt
Bất toại vô chước[1]
Thì ăn bánh bò
Những kẻ hay lo
Ăn bánh tai yến
Ai ham trồng kiểng
Có bánh bông lan

---

(2) Ăn trộm, giặc cướp.

(1) Tê liệt thân thể.

Còn như bánh tráng
Để hạng trai tơ
Mấy ả giang hồ
Bánh bèo sẵn đó
Ai mà mặt rỗ
Thì bánh chôm chôm
Tay xách nách ôm
Bánh bao khá ních
Mấy tay hàng thịt
Da lợn để dành
Còn trả bánh canh
Để ba chú lính
Chủ nhân Lục tỉnh(2)
Thì có bánh in
Đầu bếp mấy tên
Phải ăn bánh rế
Này là bánh nghệ
Cho chị nằm nơi(1).
Kẻ dệt lụa tơ
Bánh tằm sẵn để
Còn như bánh quế(2)

---

(2) Nhà in Lục tỉnh (sáu tỉnh Nam Bộ).
(1) Người đẻ thường dùng bột nghệ.
(2) Thầy thuốc dùng quế chữa bệnh.

Mấy đấng y sanh
Tọc mạch rành rành
Thì ăn bánh hỏi
Hể là thầy bói
Thì ăn bánh quy (mai rùa)
Mấy ổ bánh mì (nhu mì)
Cho nhà nho nhả
Quảng đông mấy gã
Ăn bánh cà na
Béo thịt béo da
Thì ăn bánh ú
Ruộng đồng mấy chú
Bánh bò sẵn đây
Đồng cốt mấy thầy
Thích ăn bánh cúng
Học trò áo thụng
Bút viết để dành
Ai có lanh chanh chanh
Tôi ăn bánh khẹt...

❖ *Lặng nghe kể ngược*
Hươu đẻ dưới nước
Cá ở trên núi
Đựng phân bằng túi
Đựng trầu bằng gơ

Bể thì có bờ
Ruộng thì lai láng
Hàng xẩm thì sáng
Tối mịt thì đèn
Hũ miệng thì kèn
Loạ miệng thì lo
Cân cấn thì to
Con voi bé tí
Nhẫn nhịu thì mít
Gai góc thì dừa
Bồ hòn thì chua
Nước cá thì thơm
Người nằm ổ rơm
Nhường giường cho chó
Thất nghiệp thì giàu
Bay thấp bồ câu
Bay cao thì dế
Chua thì có mía
Ngọt thì có chanh
Thịt lợn thì tanh
Thịt vịt thì ngậy
Ngọt thì có cậy
Chua có bánh đường
Đi cày bằng quang

Gánh phân bằng ách
Bà vãi có sách
Ông thầy ngồi không
Quan cả đeo gông
Thằng tù xử kiện
Cái kiến thì to
Con bò bé tí.

❖ *Lẫm liệt uy phong,*
Mây hồng che phủ,
Bao nhiêu thú dữ,
Đều phải phục tòng[1].

❖ *Lộn cầu vồng*
Nước trong nước chảy
Có cô mười bảy
Có chú mười ba
Hai chị em ta
Cùng lộn cầu vồng[1].

---

(1) Quả núi cao.

(1) Đây là trò chơi: "Lộn cầu vồng". Cách chơi: từng đôi một cầm tay nhau, đứng quay mặt vào nhau, vừa vung tay hai bên theo nhịp lời hát, mỗi tiếng là một lần vung tay sang ngang một bên. Hát đến tiếng cuối cùng (hai tay vẫn nắm tay bạn) thì cả hai cùng giơ tay lên đầu cùng chui qua tay về một phía quay lưng vào nhau.

❖ *Lúa ngô là cô đậu nành*
Đậu nành là anh dưa chuột
Dưa chuột là ruột dưa gang
Dưa gang là nàng dưa hấu
Dưa hấu là cậu lúa ngô
Lúa ngô là cô đậu nành...

❖ *Lúc la lúc lắc!*
Tích ta tích tắc!
Ngày ngày đêm đêm.
Chỉ giờ, chỉ khắc...
Người đời nhờ tôi,
Lúc làm, lúc chơi,
Có giờ, có giấc,
Ngày thức, đêm ngơi.
Lúc la lúc lắc!
Tích ta tích tắc!
Tháng tháng năm năm,
Chỉ giờ chỉ khắc...

Trời sinh ra người,
Người sinh ra tôi,
Tôi đã làm lụng,

Có bản khác: *Lộn cầu vồng/ Nước sông đang chảy/ Thằng bé lên bảy/ Con bé lên ba/ Đôi ta cùng lộn.*

Người chớ biếng lười.

Lúc la lúc lắc!
Tích ta tích tắc!
Kiếp kiếp đời đời !
Chỉ giờ, chỉ khắc...

❖ *Luồn luồn chân đế*
Bắt con dế sang sông
Bắt con rồng về biển
Bắt con kiến lẻ loi
Ơi chúng bạn ta ơi
Chụp cái thằng sau hết.

❖ *Lưng đằng trước*
Bụng đằng sau
Đi bằng đầu
Đội bằng gót
Dấm thì ngọt
Mật thì chua
Nhanh như rùa
Chậm như thỏ
Quan khốn khổ
Dân giàu sang
Vua bần hàn
Dân sung túc

Cứng bánh đúc
Mềm gỗ lim
To như kim
Bé như cột
Lợn nhảy nhót
Chim ù lì
Trắng như chì
Đen như bạc
Chó cục tác
Gà gâu gâu.

M

❖ ***(Hỏi)*** *Mày ơi tao đố hỏi mầy:*
Cái gì thì cay,
Cái gì thì nồng
Cái gì dưới sông
Cái gì trên đồng
Cái gì trên non
Cái gì nhiều con
Cái gì thì son
Cái gì thì tròn
Vừa bằng bàn tay
Cái gì thì dày
Cái gì thì mỏng
Cái gì no lòng
Cái gì sống lâu
Cái gì đội đầu
Cái gì đựng trầu
Cái gì cầm tay

❖ ***(Đáp)*** *Mày ơi tao giảng mầy hay:*
Trầu nào không cay

Vôi nay thì nồng
Thuyền bè dưới sông
Thóc lúa trên đồng
Hươu vượn trên non
Gà mái nhiều con
Cái chỉ thì son
Cái gương thì tròn
Vừa bằng bàn tay
Cây lụa thì dày
Cái vải thì mỏng
Cơm ăn no lòng
Bà già sống lâu
Cái nón đội đầu
Cái đây đựng trầu
Cái quạt cầm tay

❖ *Mày tát chuôm tao,*
Tao tát chuôm mày
Mày đầy rổ cá
Tao đầy rổ tôm
Mày đi chợ Cầu Nôm
Tao đi chợ Cầu Dền
Mày bán cửa đền
Tao bán cửa vua
Mày làm mắm chua

Tao làm mắm thính
Mày con ông Chính
Tao con ông Xã
Mày là cái cả
Tao là thằng hai
Mày đội bồ đài
Tao đội nón méo
Mày cầm cái kéo
Tao cầm con dao
Mày làm sao
Tao làm vậy
Mày đi buôn cậy
Tao đi buôn hồng
Mày đi lấy chồng
Tao đi lấy vợ
Mày lên kẻ chợ
Tao về nhà quê.

❖ *Mầy đầy giỏ cá*
Tao đầy giỏ tôm
Mầy đi bắt giơi
Tao đi bắt chuột.

❖ *Me hành me hẹ*
Ai đẻ ra me?

Me như bông như hoa
Me như cà độc dược
Me như lược chải đầu
Me như con gái nhà giàu
Me ăn no ngủ kỹ
(Me ơi)
Nghe tiếng tao kêu
Thì chụm chân mà hót
Thì tót cho nhanh
Me ơi! Me ơi.

❖ *Mế ơi, là con bò mế*
Mế, mế, mế, mế
Mế hương, mế hoa
Mế cà, mế rợ
Mế ở ba mùa
Ai mua không bán
Ai hoạn không cho
Cắt cỏ ăn no
Kéo cày đỡ mẹ
Việc nặng việc nhẹ
Mẹ đỡ cho cho con
Gánh cỏ nào ngon
Con để phần mẹ
Mế ơi là mế

Mế, mế, mế, mế...

❖ *Mèo con ra vại nước,*
Bàn chân nó vuốt vuốt!
Theo mấy sợi râu cước
Rồi vào trong bếp tro,
Vì sao con mèo rửa mặt?
Vì sợ đau mắt!
Không ai dám đến gần mèo!...

❖ *Mèo nằm cho chuột đến vồ*
Hổ nằm ngoan ngoãn cho bò liếm lông
Trời mưa cho nước phun rồng
Cho bấc chìm xuống, bềnh bồng gỗ lim.

❖ *Mèo tha miếng thịt toan đòi*
Hùm vồ con lợn mắt coi trừng trừng.

❖ *Mít mật mít dai (I)*
Là hai thứ mít
Vào làng xin thịt
Ra chợ xin xôi
Chú chẳng nghe tôi
Tôi bịt mắt chú
Bao giờ nghe hú
Hãy mở mắt ra
Chạy khắp gần xa

Tìm ra người trốn[1].

❖ *Mít vàng, cam đỏ*
Hồng chín, quít xanh
Bốn anh đều lành
Thích ăn quả gì?
Quít bé con con
Cam tròn ung ủng
Mít bằng cái thúng
Hồng đỏ hồng ngâm
Thích ăn quả gì?

❖ *Mỏ gà thời tròn*
Mỏ vịt thời vẹt
Vịt kêu cạc cạc
Gà gáy te te
Ai thức thời nghe
Ai ngủ thời chớ.

---

[1] Có dị bản: *Mít mật mít gai/ Mười hai thứ mít/Vào ăn thịt/ Ra ăn xôi/ Chú chẳng nghe tôi/ Tôi bịt mắt chú/ ẩn đâu cho kín/Bao giờ lúa chín thì về.* Đây là trò chơi đi trốn (ú tìm). Một em tự bịt mắt, để cho các em khác có thì giờ đi trốn. Khi nghe các em trốn "ú" một tiếng, (nghĩa là đã trốn xong), thì em đi tìm. Em nào bị tìm thấy đầu tiên thì vào thay thế.

❖ *Một con vịt xoè ra hai cái cánh!*
Nó kêu rằng: Cạp! Cạp! Cạp!...
Gặp hồ nước, nó bì bà bì bõm!
Lúc lên bờ vẫy cái cánh cho khô...!
Chú vịt con đi chơi không hỏi mẹ
Mải chơi quá, tối cũng không về nhà!...
Mẹ ngác ngơ? Bà ngác ngơ?
Ôi chú thật là hư!

❖ *Một đàn cò trắng phau phau,*
Ăn no tắm mát rủ nhau đi nằm[1].

❖ *Một cây mà có năm cành,*
Dấp nước thì héo, để dành thì tươi[2].

❖ *Một cây mà nở trăm hoa,*
Trời mưa thì héo, nắng già thì tươi[3].

❖ *Một mụ già, mười ba mụ trẻ*
Nặn tai, nặn mắt
Vẽ mặt, vẽ mày
Dạy khóc, dạy cười
Dạy ăn, dạy bú
Dạy lẫy, dạy bò

---

(1) Rổ bát.
(2) Bàn tay.
(3) Bầu trời sao.

Giữ thóp đầu cho trẻ
Cùng mụ ăn cữ
Bà nào khôn khéo
dạy con trẻ sởn sơ sởn sác
Bà nào vụng dại,
xuống biển ăn tôm he cá mực.

❖ *Một tay đẹp*
Hai tay đẹp
Ba tay đẹp
Tay dệt vải
Tay vãi rau
Tay buông câu
Tay chặt củi
Tay đắp núi
Tay đào sông...

❖ *Mồng một lá trai*
Mồng hai lá lúa
Mồng ba câu liêm
Mồng bốn lưỡi liềm
Mồng năm liềm giật
Mồng sáu thật trăng
Mười rằm trăng náu
Mười sáu trăng treo

Mười bảy sảy giường chiếu
Mười tám giấm trấu[1]
Mười chín đụn địn
Hai mươi giấc tốt
Hăm mốt nửa đêm
Hăm hai bằng tay
Hăm ba bằng đầu
Hăm bốn ở đâu
Hăm lăm ở đó
Hăm sáu đã vậy
Hăm bảy làm sao
Hăm tám thế nào
Hăm chín thế ấy
Ba mươi không trăng.

❖ *Một chùm bầu*
Là ba chùm bí
Con nhà ông lý
Mặc áo tía tô

---

[1] Từ dòng này có nơi hát: *Mười tám nằm bếp trấu/ Mười chín nín niêu xôi/ Hai mươi tuốt rốt/Hai mốt nửa đêm/ Hăm hai đeo hoa/ Hăm ba gà gáy/ Hăm bốn ở đâu/ Hăm lăm ở đấy/Hăm sáu đã vậy/ Hăm bảy làm sao/ Hăm tám thế nào/ Hăm chín thế ấy/ Ba mươi không thấy/Mặt mày trăng đâu.*

Con nhà hầu nô[1]
Mặc áo rách xẻ
Xẻ tiền, xẻ bạc
Xẻ cạn nước sông
Ba người đàn ông
Dạy học trong nhà
Ba người đàn bà
Kim chỉ vá may.

❖ *Mời bạn lại đây*
Tay nắm chặt tay
Đứng thành vòng rộng
Chuột luồn lỗ nhỏ
Chạy thẳng chạy mau
Mèo đuổi theo sau
Chuột cố chạy mau
Trốn đâu cho thoát
Thế rồi chú chuột
Lại sắm vai mèo
Co cẳng chạy theo
Chú mèo hóa chuột.

❖ *Mùa Xuân dung dăng, dung dẻ...*
Dẫn trẻ đi chơi

---

(1) Hầu nô: Đầy tớ.

Mùa Xuân đến rồi!
Ánh Xuân tươi sáng
Đám mây bông trắng
Nổi giữa trời xanh
Gió đưa bồng bềnh
Cao vời lồng lộng!...
Vườn thênh thang rộng
Cỏ non xanh rờn
Hây hẩy gió về
Hoa đào tươi thắm
Vườn Xuân đầm ấm
Ríu rít chim ca!...

❖ *Mùi xỏa mùi xoa,*
Tao cho xuống đất.
Đứa nào sợ quất,
Sờ lại phía sau.
Đứa nào sợ đau,
Mau mau chạy trốn[1].

---

[1] Các em ngồi thành vòng tròn, một em cầm chiếc khăn vừa đi quanh vừa đọc và kín đáo để khăn rơi xuống phía sau một em nào đó. Nếu biết mà kịp thời thì được đuổi theo em bỏ khăn thuận theo vòng (không được đuổi đón đầu vì ngược vòng). Em bị đuổi chạy về ngồi vào chỗ trống của em đuổi

❖ *Mười ngón tay*
Ngón đi cày
Ngón tát nước
Ngón cầm lược
Ngón chải đầu
Ngón đi trâu
Ngón đi cấy
Ngón cầm bay
Ngón đánh cờ
Ngón chèo đò
Ngón dò biển
Tôi ngồi đếm
Mười ngón tay!

❖ *Mười quả trứng tròn*
Mẹ gà ấp ủ
Mười chú gà con
Hôm nay ra đủ
Lòng trắng, lòng đỏ
Thành mỏ, thành chân

---

mình. Trong khi đuổi có thể thả chiếc khăn sau một em khác. Nếu trọn một vòng, mà chiếc khăn chưa bị phát hiện thì có quyền nhặt lên và đánh em kia cho đến khi em chạy trọn một vòng trở về ngồi lại chỗ cũ.

Cái mỏ tí hon
Cái chân bé xíu
Lông vàng mát dịu
Mắt đen sáng ngời
Ôi! Chú gà ơi!
Ta yêu chú lắm!...

❖ *Mướn ông thợ mộc*
Đủ đục, đủ chàng
Mần một cái thang
Ba mươi sáu tấc
Bắc từ dưới đất
Lên hỏi ông trời
Trời cao hơn trán
Nước sáng hơn đèn
Kèn kêu hơn quyển (sáo)
Biển rộng hơn sông...
Gió đưa gió đẩy
Về rẫy ăn còng
Về sông ăn cá
Về đồng ăn cua...

N

❖ *Nam mô Bồ tát*
Chẻ lạt đứt tay
Đi cày trâu húc
Đi xúc phải cọc
Đi học thầy đánh
Đi gánh đau vai
Nằm dài chết đói

❖ *Này cò này cấu*
Này đấu này thưng
Lưng sào, cánh ná
Này lá, này lao
Nghe còng bà rao
Nghe lệnh ông gióng
Nhe voi rống rống
Chóng chóng chạy về
Ê hê! chạy![1]

---

[1] Đây là trò chơi "Này cò này cấu". Tương truyền trẻ em chơi để nhớ cuộc khởi nghĩa Bà Triệu ở Thanh Hóa (thế kỷ thứ III). Cách chơi: Trưởng trò ngồi chìa ngửa bàn tay ra để các em khác đặt một ngón tay vào

❖ *Ngày ba bữa ăn chưa no*
Đến khi đói bụng thì rò đến niêu.

❖ *Ngày xửa ngày xưa*
Có mười ông vua
Một ông tịt mít
Chết một còn chín
Một ông ị rín
Chết một còn tám
Một ông vốc cám
Chết một còn bảy
Một ông đái bậy
Chết một còn sáu
Một ông láu táu
Chết một còn năm
Một ông sâu răng
Chết một còn bốn
Một ông lở rốn
Chết một còn ba
Một ông ghẻ da
Chết một còn hai

đó. Trưởng trò hát lời đồng dao trên, đến tiếng "chạy" thì nắm tay lại thật nhanh, em nào rút ngón tay ra không kịp sẽ bị phạt bằng cách tự bịt mắt lại, các em khác trốn và em bị phạt đi tìm.

Một ông thối tai
Chết một còn một
Một ông toét mắt
Chết một là hết.

❖ Ngắt lá me
Che rau uống
Đứa mô xuống
Đứa mô lên
Đứa mô sang một bên
Đứa mô đứng giữa
Để mà chữa
Lại lá me
Để mà che
Lá rau muống.

❖ Ngỗng ta không chịu học
Lại khoe biết chữ rồi
Khi bị đưa sách ngược
Ngỗng cứ tưởng là xuôi
Cứ giả vờ đọc nhẩm
Làm vịt con tức cười!
Vịt con khuyên một hồi
Ngỗng ngỗng ơi học! học!...
Ngỗng ngỗng ơi! học thôi!

❖ *Nghe vẻ nghe ve*
Nghe vè cái hoa
Tháng ba nắng lắm
Nước biển mặn mòi
Vác mai đi xoi
Là bông hoa giếng
Hay bay hay liệng
Là hoa chim chim
Xuống nước mà chìm
Là hoa bông đá
Bầu bạn cùng cá
Là đá san hô
Hỏi Hán sang Hồ
Là nàng hoa sứ
Gìn lòng nắm giữ
Là hoa từ bi
Ăn ở theo thì
Là hoa bần ngọt
Thương ai chua xót
Là hoa sầu đâu
Có sông không cầu
Là hoa nàng cạch (cách trở)
Đi mà đụng vách
Là hoa mù u
Cạo đầu đi tu

Là hoa bông bụt
Khói lên nghi ngút
Là hoa hắc hương
Nước chảy dầm đường
Là hoa mười tưới
Rủ nhau đi cưới
Là hoa bông dâu (cưới dâu)
Nước chảy rạch sâu
Là hoa muống biển
Rủ nhau đi kiện
Là hoa mít nài (nài nỉ)
Gái mà theo trai
Là hoa phát nhũ
Đêm nằm không ngủ
Là hoa nở ngày
Bám chẳng lìa cây
Là hoa bông cúc
Nhập giang tùy khúc
Là hoa bông chìu
Ở mà lo nghèo
Là hoa đu đủ
Đi theo cậu thủ (người đứng đầu)
Là hoa mần quân
Đánh bạc cố quần
Là bông hoa ngỗ (ngỗ nghịch)

Ngồi mà choán chỗ
Là hoa dành dành (giành giật)
Giận chẳng đua tranh
Là hoa bông ngãi
Bắt đi tha lại
Là hoa phù dung
Ăn ở theo đường
Là bông hoa thị (phố thị)
Theo mẹ bán bí
Là hoa thanh hao.

❖ *Nghe vẻ nghe ve*
Vè các loài cá
Cá kình, cá ngạc
Cá nác, cá dưa
Cá voi, cá ngựa
Cá rựa, cá đao
Út sào, bánh lái
Lang hải, cá sơn
Lờn bơn, thác lác
Cá ngác đầy tho
Cá rô, cá sặc
Cá sắc, cá tra
Mồng gà, giảo áo
Cá cháo, cá cơm

Cá mờn, cá mởn
Sặc bướm, chốt hoa
Cá sà, cá mập
Cá tấp, cá sòng
Cá hồng, chim điệp
Cá ép, cá hoa
Bống dừa, bống thệ
Cá bẹ, học trò
Cá vồ, cá đục
Cá nục, lù đù
Cá thu, trèn lá
Bạc má, bạc đầu
Lưỡi trâu, hồng chó
Lò có, lành canh
Chim sành, cá liếc
Cá giếc, cá mè
Cá tre, cá lóc
Cá nóc, thòi lòi
Chìa vôi, cơm lạt
Bống cát, bống kèo
Chim heo, cá chéc
Cá duồng, cá chẽm
Vồ dém, sặc rằn
Mòi đường, bống mú

Trà mú, trà vinh
Cá kình, cá gộc
Cá cốc, cá chày
Cá dày, cá đuối
Cá đối, cá kình
Cá chim, bông vược
Cá nược, cá người
Cá buôi, cá cúi
Cá nhái, bã trầu
Cá nâu, cá dảnh
Hùng hỉnh, tơi bời
Cá khoai, nóc mít
Cá trích, nàng hai
Cá cầy, cá cháy
Cá gáy, cá nhàn
Tra bần, cá nái
Lóc nói, cá hô
Cá ngừ, mang rổ
Cá sủ, cá cam
Cá còm, cá dứa
Cá hố, cá lăng
Cá căn, cá viễn
Rô biển, lốp xơ
Cá bò, chim rắn

Cá phướng, ròng ròng
Trẻn bông trao trảo
Cá sọ, cá nhồng
Lòng tong, mộc tích
Úc phịch, trê bầu
Bông lau, bống trắng
Càn trảng, xanh kỳ
Cá he, cá mại
Mặt quỷ, cá linh
Cá chính, ốc gạo
Thu ảo, cá kè
Cá ve lếp mấu
Tứ mẫu, thia lia
Cá bè, trẽn mễ
Đuôi ó, bè chan
Nóc vàng, cá rói
Cá lỏi, con cù
Rô lờ, trê đấu
Chạch chấu, nhám cào
Tra đầu, cá nhám
Úc núm, cá leo
Cá theo, cá suốt
Cá chốt, cá phèn
Cá diềng, cá lúc

Cá mực, cá mau
Chim sâu, cá hụt
Sóc sọc, cá lầm
Cá rần, cá thiểu
Nhám quéo, chim gian
Cá ong, cá quýt
Cá két, thiều nôi
Bông voi, úc hoác
Cá chạc, cá mòi...

❖ *Nghe vẻ nghè ve*
Nghe vè đánh bạc
Đầu hôm xao xác
Bạc tốt như tiên
Đêm khuya không tiền
Bạc như chim cú
Cái đầu xù xụ
Con mắt trõm lơ
Chân đi cà ngơ
Như con chó đói
Dạo xóm dạo làng
Quần rách lang thang
Lấy tay mà túm...

❖ *Nghe vẻ nghe ve*
Nghe vè các rau

Thứ ở hỗn hào
Là rau ngành ngạnh
Trong lòng, không tránh
Vốn thiệt tâm lang
Đất rộng bò ngang
Là rau muống biển
Quan đòi thấy kiện
Bình bát nấu canh
Ăn hơi tanh tanh
Là rau diếp (dấp) cá
Không ba có má
Rau má mọc bờ
Thò tay sợ dơ
Nó là rau nhớt
Ăn cay như ớt
Vốn thiệt rau răm
Sống trước ngàn năm
Là rau vạn thọ
Tay hay sợ vỡ
Vốn thiệt rau co
Làng bắt chẳng cho
Thiệt là rau húng
Lên chùa mà cúng
Vốn thiệt hành hương.

Giục giã buông cương
Là rau mã đề.

❖ *Nghe vẻ nghe ve*
Nghe vè chim chóc
Hay moi hay móc
Vốn thiệt con dơi
Thấy nắng mà phơi
Là con diệc mốc
Lặn theo mấy gốc
Là chim thằng chài
Lông lá thật dài
Là con chim phướn
Rành cả bốn hướng
Là chim bồ câu
Giống lặn thật sâu
Là con cồng cộn
Ăn táp sồng sộc
Là con chim heo
Ham đậu cheo leo
Là chim lá rụng
Căm đầu muốn thụng
Là chím thầy bói
Hay ăn hay nói
Ấy thật chim quyên

Vừa đứng vừa biên
Là chim học trò.
Rủ nhau đi mò
Là con chim ốc
Gõ mõ cộc lốc
Là chim thầy chùa
Tụng kinh bốn mùa
Là chim bìm bịp
Chạy theo không kịp
Là chim hít cô
Bắt mẹ xẻ khô
Là chim điền điển
Không ai ngoài biển
Là con le le...

Nghe vẻ vè ve,
Nghe vè nói ngược.
Ngựa đua dưới nước,
Tàu chạy trên bờ,
Trên núi đặt lờ.
Dưới sông bửa củi,
Gà cồ hay ủi,
Heo nái hay bươi,
Nước kém mùng mười,
Ba mươi nước lớn.

❖ *Nghe vẻ nghe ve,*
Nghe vè Quản Rớt
Mặt tuồng ăn ớt
Làm bộ hơi lanh
Nghe hơi tiêu hành
Lò mò đi tới.
Làm tuồng khách quới
Mà chẳng ai ưa
Uống rượu say sưa
Tiền không nhứt điếu.
Bây giờ mới hiểu
Là đứa bãi buôi
Làm chức lôi thôi
Là Hương Quản Rớt

❖ *Nghe vẻ nghe ve*
Nghe vè trái cây
Dây ở trên mây
Là trái đậu rồng
Có vợ có chồng
Là trái đu đủ
Chặt ra nhiều mủ
Là trái mít ướt
Đầu tựa gà xước
Vốn thiệt trái thơm (trái dứa)

Cái đầu chơm bơm
Là trái bắp nấu
Rủ nhau làm xấu
Trái cà dái dê
Ngứa mà gãi mê
Là trái mắt mèo
Khoanh tay lo nghèo
Là trái bần ổi
Sông sâu chẳng lội
Là trái mãng cầu
Chẳng thấy nàng đâu
Ấy là trái cách
Trong ruột ộc ạch
Là trái dừa xiêm
Chín thì thâm kim
Chuối già chuối sứ
Tùng tam tụ tứ
Một lũ dưa gang
Vốn ở miên mang
Là trái bí rợ
Chẳng nên lễ cúng
Đó là trái sung
Nhỏ mà cay hung
Là trái ớt hiểm

Đánh túc cầu liễm (chơi hốt me)
Vốn là trái me
Nắng chẳng cần che
Là trái rau mát
Rủ nhau chà xát
Vốn là trái chanh
Nhỏ mà làm anh
Trái điều lộn hột
Ăn mà chẳng lột
Chỉ là trái tiêu
Thổi nghe ú liêu
Là trái cốc kèn
Rủ nhau đi rèn
Là trái đậu rựa
Đưa nhau chọn lựa
Cam ngọt cam sành
Những chị lịch sự
Là táo với hồng
Những gái chưa chồng
Muốn bồng muốn lấy.

❖ *Nghé ạ... nghé ơ!*
Nghé như ổi chín
Như mây chín chùm
Như chum đựng nước

Như lược chảy đầu
Lông trơn như dầu
Chân trước chân sau
Đủng đa đủng đỉnh
Má đầy núng nính
Nghé đẹp, nghé yêu...

❖ *Nghé bầu nghé bạn*
Trâu cày ruộng cạn
Mẹ cày ruộng sâu
Lúa tốt bằng đầu
Cò bay thẳng cánh
Một sao năm gánh
Một mẫu năm trăm
Một bông lúa chăm
Một trăm hạt thóc
Hạt bằng đấu bảy
Hạt bằng đấu ba
Hạt bằng trứng gà
Hạt bằng trứng vịt
Hạt bằng trái mít
Hạt bằng bình vôi
Hạt nào vỡ đôi
Bằng nồi gánh nước
Nghé ơi...

❖ *Nghé bông hay là nghé hoa*
Như gà mới nở
Ai nỡ mắng mày
Thấy mạ thấy lúa
Thì quay đầu ra
Thấy năn, thấy cỏ
Thì sà đâu vô
Chủ bắt thì cho
Khách bắt thì chạy
Nghe lời tao dạy
Mới nên thân mày
Nghé ơ...

❖ *Nghé bổng nghé bông*
Mẹ cõng xuống sông
Xem rồng lấy nước
Mẹ gọi tiếng trước
Cất cổ lên trông
Mẹ gọi tiếng sau
Cất lồng lên chạy
Lồng ba lộng bảy
Lồng về với mẹ
Nghé, nghé ơi...

❖ *Nghé hành nghé hẹ*
Nghé chả theo mẹ

Thì nghé theo đàn
Nghé chớ đi càn
Kẻ gian nó bắt
Nó cắt mất tai
Nó nhai mất đầu
Còn đâu theo mẹ
Ơ...nghé hành, nghé hẹ!

❖ *Nghé hành nghé hẹ...*
Nghé đi theo mẹ
được ăn được bú
Nghé đi theo chú
chú cho ăn khoai
Nghé đi theo ai...
Tiêu hành nước mắm
Nghé ơi, nghé ơi...

❖ *Nghé hành nghé hụi*
Mày chui bụi nào?
Chân thấp chân cao
Chân nào theo mẹ
Về làm việc nhẹ
Về tập đi cày
Về tập đi cấy
Cho lúa tốt cây
Cho khoai tốt củ

Nghé đừng đi ngủ
Ngủ quáng ngủ quàng
Mà gặp kẻ gian
Về nhà nó luộc
Nghé ơ...
Nghé lồng chân trước
Nghé lồng chân sau
Chạy về mau mau
Tập cày ruộng nếp
Bánh chưng đầy xệp
Bánh tét đầy nồi
Nghé ơ... nghé ạ.

❖ *Nghé ọ nghé ơi*
Nghé ăn rơm tươi
Nghé ăn cỏ tốt
Nghé ăn lá lốt
Thì nghé chê cay
Nghé ăn lá chay
Thì nghé chê đắng
Nghé ăn lá báng
Thì nghé chê chua
Nghé ăn cơm vua
Thì nghé chê chát
Nghé về gieo hạt

Nghé ăn của nhà
Nghé ăn bát ba
Nghé ăn bát bảy
Nghé nhảy nghé chơi
Nghé ngọ nghé ơi...
Nghé ăn rơm tươi
Nghé ăn cỏ tốt
Nghé đừng ăn hột
Hột chắc phần cha
Hột già phần mẹ
Hột nhẹ vứt đi
Nghé biết ăn chi?
Nghé đừng ăn hột
Nghé ăn cỏ tốt
Nghé ăn rơm tươi

❖ *Nghé ơ... theo ta*
Nghé bông nghé hoa
Như gà mới nở
Mẹ gọi tiếng trước
Cất cổ chạy mau
Mẹ gọi tiếng sau
chân lồng mà chạy
Có khôn theo mẹ
Có khéo theo đàn

Chớ ăn quẩn quàng
Có ngày mất mẹ

❖ *Nghé ơi... nghé à*
Mày đi theo ta
Đừng theo kẻ trộm
Nó cắt mất rốn
Nó xẻo mất đuôi
Biết lấy cái chi mà đuổi ruồi.
Biết lấy cái chi mà đập bọ
Nghé ơ... nghé ọ...
Gà mất mẹ thì biết khi nào cho khôn
Rổ mất trôn biết khi nào mà đựng
Nghé ơ...

❖ *Nghé ơi là nghé*
Nghé khôn theo mẹ
Nghé dại theo đàn
Nghé chớ ăn càn
Người ta đánh nghé
Một nhát đến tai
Hai nhát đến đầu
Tiền đâu của đâu
Chuộc lấy đầu lâu
Mang về trả mẹ
Nghé ơi là nghé

Nghé, nghé, nghé, nghé...

❖ *Nhảy cho tròn!*
Nhảy cho tròn!
Hỡi này các cháu tí hon của bà!
Thấy đàn cháu nhỏ như hoa,
Rừng xanh cũng phải ngắm mà nỉ non.
Nhảy cho tròn!
Nhảy cho tròn!
Hỡi này các cháu xinh dòn của ông!
Thấy đàn cháu nhỏ chơi đông,
Bướm ong phấp phới trên đồng cỏ non.
Nhảy cho tròn!
Nhảy cho tròn!
Hỡi này các cháu, các con trong nhà,
Thấy con, thấy cháu thuận hòa,
Đàn chim vỗ cánh bay ra hát mừng.

❖ *Nu na nu nống,(I)*
Cái Cống nằm trong.
Cái Ong nằm ngoài,
Củ khoai chấm mật.
Phật ngồi Phật khóc,
Con cóc nhảy ra,
Con gà ú ụ,
Nhà mụ thổi xôi,

Nhà tôi nấu chè
Tè he chân rụt.

❖ *Nu na nu nống,(II)*
Thằng cộng, các cạc,
Chân vàng, chân bạc.
Đá xỉa, đá xoi,
Đá đầu con voi.
Đá lên, đá xuống.
Đá ruộng bồ câu.
Đá râu ông già.
Đá ra đường cái.
Gặp gái đi đường.
Có phường trống quân.
Có chân thì rụt[1].

❖ *Nục cười cóc nọ leo thang*

---

(1) Đây là trò chơi đặc biệt của các em còn nhỏ. Ba, bốn em cùng nhau ngồi lại ruỗi thẳng cả hai chân ra. Một em vừa hát vừa tuần tự lấy tay đếm từng chân một. Tiếng "rụt" dứt bài rơi vào chân nào, chân đó phải rụt lại.

Cũng có nơi có bài "nu na nu nống" khác như sau: *Nu na nu nống/ Cái cống càng cạng/ Đá rạng đôi bên/ Đá lên đá xuống/ Đá ruộng bồ câu/ Đá đầu con voi/ Đá xoi đá xia/ Đá nửa cành xung/ Đá ung trứng gà/ Đá ra đường cái/ Gặp gái giữa đường/ Gặp phường trống quân/ Có chân thì rụt.*

Chìa vôi hút thuốc, hổ mang ăn trầu.

❖ *Nực cười thầy bói soi gương*
Thầy tu chải chấy, cá mương hoá rồng.

❖ *Nựng nựng nà nà*
Con đi với bà
Chóng ngoan chóng lớn
Chóng lớn đi cày
Lấy đầy bát cơm
Lấy rơm đun bếp
Lớn đi xúc tép
Cho bà bát canh
Lớn đi trồng chanh
Cho bà bát dấm
Lớn con đi tắm
Đỡ phải phiền bà
Nựng nựng nà na...

❖ *Nước lớn thả vô*
Là con chàng bè
Mượn thợ đóng ghe
Là con khoang cổ
Trên đầu có lỗ
Là con chim công
Lòng trắng như bông

Là con bạch hạc.

O

❖ *O hòn... ót họt*
Cơm xôi cá nhuyễn
Mày đơm, tao đơm
Bối rối, bối ràng
Một đứa cầm giùm
Mang đùm mà chạy.

❖ *Ô hay! Ô hay!*
Cái cối xay kìa là cái cối xay!
Mày có hai tay để ta cầm ta quay...!
Ô hay! Ô hay!
Cái cối xay kìa là cái cối xay!
Bỏ lúa vô quay, lúa sẽ thành gạo ngay!
Ô hay! Ô hay!
Cái cối xay kìa là cái cối xay!
Nào sắn, ngô, khoai,
cối xay thành bột ngay!
Ô hay! Ô hay!
Cái bánh đây kìa là cái bánh đây!
Nhờ có em xay mới có bột thật ngon!

Bánh em làm đẹp không?

❖ *Ông Bô mà lấy bà Bô,*
Đẻ ra con diếc con rô, con chầy.

❖ *Ông đồng ông chổi*
Trôi nổi mà lên
Ba bề bốn bên
Nổi lên cho chóng
Nhược bằng cửa đóng
Phá ra mà vào
Cách chuôm cách ao
Cách ba bờ rào
Cũng vào cho được
Cách sông cách nước
Cũng bước mà sang
Cách đò cách giang
Cũng sang cho lọt
Cái roi von vót
Cũng vọt cho mau
Hàng trầu hàng cau
Là hàng cô ạ
Hàng rau hàng cá
Là hàng các bà
Hàng hương hàng hoa
Để mà cúng Phật

Hàng đường hàng mật
Hàng kẹo mạch nha
Nào bà hàng quế
Vừa đi vừa tế
Một lũ học trò
Người cầm quạt mo
Là vợ ông Chổi
Trôi nổi mà lên
Ba bề bốn lên
Nổi lên cho chóng
Chuông kêu trống gióng
Cũng bước vào mà
Bước lên giường cao
Thấy gà mái ấp
Bước xuống giường thấp
Thấy con rồng chầu
Bước ra đàng sau
Thấy nhà mới lợp
Trâu ông còn buộc
Ngựa ông còn cầm
Ông sống một trăm
Mười lăm tuổi lẻ
Vợ ông sinh đẻ
Những con tốt lành

Như người trong tranh
Như người trong đối
Tôi ngồi tôi đối
Cho ông bà nghe
Vè vẻ vè ve
Bắt vè con ếch
Cổ ông xốc xếch
Như cổ ba ba
Mưa trận băng hà
Rủ nhau đi cấy
Ông bà cấy trước
Chúng tôi cấy sau
Làm chóng cho mau
Đi về kẻo tối
Ông đồng ông chối...

❖ *Ông già quét nhà*
Lượm được đồng điếu
Giắt ở lỗ tai
Để mai đi chợ
Đi mua dây nhợ
Về buộc lồng chim
Đi mua cây kim
Đem về vá áo
Đi mua con sáo

Hót cho vui nhà
Đi mua trái cà
Để dành làm dưa
Đi mua con cua
Đem về làm chả
Đi mua con cá
Kho tiêu chặt đầu
Đi mua miếng trầu
Về nhai nhóp nhép
Đi mua con tép
Đem về nấu canh
Đi mua trái chanh
Đem về vắt nước
Đi mua cây lược
Đem về chải đầu.

❖ *Ông già vét tráp*
Lượm được đồng tiền
Ông sướng như tiên
Giấu vào búi tóc
Sợ chim nó móc
Đem dắt vành tai
Mua một củ khoai
Ông nhai nhót nhép
Ông mua con tép

Nấu một bát canh
Mua một bó tranh
Ông đi nhóm lửa
Mua một cái cửa
Để ông dựng nhà
Mua một con gà
Để nó đá chơi
Mua một con giơi
Đem vô bỏ ống
Mua một cái trống
Ông đánh tùng tùng
Mua một nhúm bông
Để ông nhồi gối
Mua một cái cối
Để ông xay tiêu
Mua một cái siêu
Để ông sắc thuốc
Mua một cái thước
Gặp vải ông đo.
Mua một cái cưa
Để ông cưa ván
Mua một cái cán
Để ông cán bông
Ông chạy lông bông
Đồng tiền chạy mất.

❖ *Ông giẳng ông giăng*
Xuống chơi ông đất
Ông đất cho mõ
Xuống chơi mâm cỗ
Mâm cỗ cho cơm
Xuống chơi ao chuôm
Ao chuôm cho cá
Xuống chơi bà chúa
Bà chúa cho sang[1]
Xuống chơi thợ đàn
Thợ đàn cho đánh
Xuống cơi đòn gánh
Đòn gánh cho mấu
Xuống chơi châu chấu
Chấu chấu cho chân
Xuống chơi bồ quân
Bồ quân cho rễ
Xuống chơi cây nghệ
Cây nghệ cho hoa
Xuống chơi cây cà
Cây cà cho trái
Xuống chăn lợn nái
Lợn nái cho con

---

(1) *Sang*: ở đây là sang trọng

Xuống chơi núi non
Núi non cho cửi
Xuống chơi rừng rú
Rừng rú cho voi
Xuống chơi cây sòi
Cây sòi cho lá
Xuống chơi con cá
Con cá cho vây
Xuống chơi ông thầy
Ông thầy cho mực
Xuống chơi cái lược
Cái lược chải đầu
Xuống chơi cần câu
Cần câu cho lưỡi...

❖ *Ông giẳng ông giăng*
Xuống chơi ông Chính
Ông Chính cho mõ
Xuống chơi nồi chõ
Nồi chõ cho vung
Đến chơi cây sung
Cây sung cho nhựa
Đến chơi con ngựa
Con ngựa cho gan
Đến chơi bà quan

Bà quan cho bạc
Đến chơi thợ giác
Thợ giác cho bầu
Đến chơi cần câu
Cần câu cho lưỡi
Đến chơi cây bưởi
Cây bưởi cho hoa
Đến chơi cây cà
Cây cà cho trái
Đến chơi con gái
Con gái cho chồng
Đến chơi đàn ông
Đàn ông cho vợ
Đến chơi kẻ chợ
Kẻ chợ cho voi
Đến chơi cây sòi
Cây sòi cho lá
Đến chơi con cá
Con cá cho vây
Đến chơi ông thày
Ông thày cho sách
Đến chơi thợ ngạch
Thợ ngạch cho dao
Đến chơi thợ rào
Thợ rào cho búa.

Trả búa thợ rào
Trả dao thợ ngạch
Trả lá cây sòi
Trả voi kẻ chợ
Trả vợ đàn ông
Trả chồng con gái
Trả trái cây cà
Trả hoa cây bưởi
Trả lưỡi cần câu
Trả bầu thợ giác
Trả bạc bà quan
Trả gan con ngựa
Trả nhựa cây sung
Trả vung nồi chõ
Trả mõ ông Chính[1].

❖ *Ông giẳng ông giăng*
Ông giằng búi tóc

---

[1] Trong trò chơi này, một tốp ngồi hát, mỗi người một câu, theo lần lượt vòng tròn kim đồng hồ đến hết đoạn "cho" rồi hát trở lại ngược chiều kim đồng hồ đoạn "trả", hết bài thì đứng lên, nắm tay nhau dàn hàng ngang vừa đi vừa hát, hết bài cùng ngồi cả xuống rồi lại đứng lên đi vào hát tiếp. Chơi vào đêm trăng.

Ông khóc ông cười
Ông lười đi trâu
Mẹ ông đánh đau
Ông ngồi ông khóc
Ông phóc xuống đây
Ông nắm lấy dây
Dung dăng dung dẻ.

❖ *Ông giẳng ông giăng ơi*
Xuống đây mà chơi với tôi
Có nồi cơm nếp
Có nệp bánh chưng
Có lưng hũ rượu
Có kiệu bán đu
Có cu thuyền chài
Có chai bỏ lọ
Có đỏ bế em
Đi xem đánh cá
Cái lược chải đầu
Con trâu cầy ruộng
Cái muống thả ao
Mày tát ao tao
Tao tát ao mày
Mày đầy giỏ cá
Tao đầy giỏ tôm

Mày đi chợ cầu nôm
Tao đi chợ cầu dền
Mày mở cổng đền
Tao mở cổng vua
Mày làm mắm chua
Tao làm mắm chín
Máy con ông tín
Tao con ông cai
Mày cầm bù đài
Tao cầm bát méo
Mày cấm cái kéo
Tao cầm con dao
Mày làm sao
Tao làm vậy
Mày buôn cậy
Tao buôn hồng
Mày lấy chồng
Tao lấy vợ
Mày đi chợ
Tao ở nhà
Mày buôn gà
Tao buôn vịt...

❖ *Ông giẳng ông giăng*
Xuống chơi với tôi

Có bầu có bạn
Có ván cơm xôi
Có nồi cơm nếp
Có nệp bánh chưng
Có lưng hũ rượu
Có khướu đánh đu
Thằng cu vỗ chài
Bắt trai bỏ giỏ
Cái đỏ ẵm em
Đi xem đánh cá
Có rá vo gạo
Có gáo múc nước
Có lược chải đầu
Có trâu cày ruộng
Có muống thả ao
Ông sao trên trời.

❖ *Ông Nỉnh! Ông Ninh!*
Ông ra đầu đình
Ông gặp ông Nang!
Ông Nảng! Ông Nang,
Ông ra đầu làng,
Ông gặp ông Ninh!
Ninh Nang đầu làng,
Nang Ninh đầu đình!...

❖ *Ông sảo ông sao*
Ông vào cửa sổ
Ông ở với tôi
Ông ngồi lên chiếu
Tôi biếu củ khoai
Ông nhai nhóp nhép
Cái tôm cái tép
Ông ghép với rau
Ăn mau chóng lớn
Ông ngồi dậy
Ông về trời.

❖ *Ông Sấm, ông Sét*
Ông hét đùng đùng
Ông nổ lung tung
Vỡ vung, vỡ nồi
Vỡ cả bát đĩa nhà tôi...
Tôi lôi ông ra đánh
Đánh một roi
Đánh hai roi
Ông trốn về trời
Ơi ông Sấm ông Sét ơi...

❖ *Ông tiển ông tiên,*
Ông có đồng tiền,

Ông giắt mái tai,
Ông cài lưng khố,
Ông ra ngoài phố,
Ông mua miếng trầu,
Ông nhai nhóp nhép.
Ông mua mớ tép
Về ông ăn cơm
Ông mua bó rơm
Để về ông thổi
Ông mua cái chổi
Về ông quét nhà
Ông mua con gà
Về cho ăn thóc
Ông mua con cóc
Về thả gầm giường
Ông mua nén hương
Về ông cúng cụ.

❖ *Ông Trăng mà bảo ông Trời:*
Những người hạ giới là người như tiên
Ông Trời mới bảo ông Trăng:
Những người hạ giới
mặt nhăn như tườu[1].

---

(1) *Tườu* là con khỉ.

❖ *Ông trăng xuống chơi cây cau,*
thì cau sẽ cho mo.
Ông trăng xuống chơi học trò,
thì học trò cho bút,
Ông trăng xuống chơi ông bụt,
thì ông bụt cho chùa,
Ông trăng xuống chơi nhà vua,
thì nhà vua cho lính...
Ông trăng xuống chơi đền thánh,
thì cụ chánh cho mõ
Ông trăng xuống chơi nồi chõ,
thì nồi chõ cho vung,
Ông trăng xuống chơi cành sung,
thì cành sung cho nhựa
Ông trăng xuống chơi con ngựa,
thì con ngựa cho tàu.
Ông trăng xuống chơi cần câu,
thì cần câu cho lưỡi...
Ông trăng xuống chơi cây bưởi
thì cây bưởi cho hoa,
Ông trăng xuống chơi vườn cà,
thì vườn cà cho trái
Ông trăng xuống chơi gái đẹp,
thì gái đẹp cho chồng

Ông trăng xuống chơi đàn ông,
thì đàn ông cho vợ...
Ông trăng trả vợ đàn ông,
trả chồng cô gái, trả trái cây cà.
Trả hoa cây bưởi, trả lưỡi cần câu,
trả tàu con ngựa,
Trả nhựa cây sung, trả vung nồi chõ,
Trả mõ ông chánh, trả lính nhà vua,
Trả chùa ông bụt, trả bút học trò...
Trả mo cây cau...
Trả mo cây cau...

❖ *Ơ nghé, ơi nghé*
Một buổi hai đường
Hai buổi bốn đường
Cày dọc bừa ngang
Cày sang ruộng toóc (rạ)
Cày dọc nương khoai
Cày hai nương đậu
Khoai lâu ngày to củ
Bằng ba vụ vùn (lớn lên - to ra)
Gà mất mẹ lâu khôn
Nghé sẩy đàn thậm khổ...

❖ *Ơ... nghé bông nghé hoa*
Bằng ba bằng bảy

Lớn nhảy như diều
Một niêu nước mắm
Một nắm củ hành
Một nhành củ tỏi
Bán gỏi cầu Đông
Bán hồng chợ Tây
Nghé ta đi cày
Lấy đầy bát cơm
Lấy rơm trát bếp
Lấy nếp cúng giỗ
Ai thuận mua thì ra
Nghé này chín chục.

Q

❖ *Qua cầu*
Hầu thẻ
Nẻ bạn
Sang ngón
Chọn tay
Ngày giờ
- Giờ chi?
- Giờ thẻ
À mi
Chị tao
Rủ nhau
Qua cầu
Té xuống ao
Nhào xuống vũng
Nghe đánh tủm
Túm cái thẻ
Nẻ cái thủm
Sang tay này! Chuyền tay kia...

❖ *Quả cau nho nhỏ*
Cái vỏ vân vân,

Nay anh học gần,
Mai anh học xa
Tiền gạo thì của mẹ cha
Cái nghiên cái bút thật là của em.

❖ *Quặc quặc quạc quạc*
Con vịt con vạt
Có thương em tao
Thì lội xuống ao
Bắt ba con ốc
Thì lội xuống rộc
Bắt năm con rô
Thì lội xuống hồ
Bắt mười con giếc.

R

❖ *Ra khơi xem cá ông voi*
Vào hang bắt muỗi xem loài tiêu minh
Cũng tâm cũng tính cũng tình
Cũng vùng vẫy đủ, cũng sinh nuôi vừa
Muôn vàn trong một Hóa cơ,
Chớ đem nông nổi mà ngờ cao xanh.

❖ *Rậm rà, rậm rịt*
Con nghịt[1] *chết khô*
Con rô chết đứng
Con ruồi cứng vòi
Con voi dài ngà
Con gà dài cựa
Con heo to trôốc (đầu)
Chiếc nôốc (thuyền) hay đi
Gà ri hay gáy
Củ ráy dưới ao
Ngôi sao trên trời
Cá bơi ngoài đồng

---

(1) *Con nghịt*: con cuốc.

Tổ ong trong nhà
Cai đà[1] *ngoài mương*
Chàng cương[2] *dưới bàu*
Cá tràu trong hang.

❖ *Rạng ngày mới sáng*
Lên quán mua đồ
Tàu ô, cá chép
Tôm tép, cá đao
Trầu cau với thuốc
Mắm ruốc, mắm sò
Thịt bò, thịt sấu
Trái ấu, gân nai
Bột khoai, bột nắm
Nước mắm, tiêu hành
Sâm banh, rượu chát
Cô nhắc, la ve
Cà phê bánh sữa
Đãi anh một bữa
Cho thỏa tâm tình
Mai sau anh rõ lại
Biết mình là con gái khôn.

---

(1) *Cai đà*: Kỳ đà.
(2) *Cương*: Ễnh ương.

❖ *Rềnh rềnh ràng ràng*
Ba gang chiếu trải
Xích lại cho gần
Một người hai chân
Hai người bốn chân
Ba người sáu chân
Bốn người tám chân
Chân gầy chân béo.
Dệt vải cho bà
Vải hoa vải trắng
Đến mai trời nắng
Đem vải ra phơi
Đến mốt đẹp trời
Đem ra may áo
Rềnh rềnh ràng ràng.
Rán mỡ xèo xèo,
mỡ chín chưa?
Viên mỡ:
Mỡ mới rán
Rán mỡ xèo xèo,
Mỡ chín chưa?
Viên mỡ:
Mỡ chưa chín
Rán mỡ xèo xèo,
Mỡ chín chưa?

Viên mỡ:

Lửa đun to lên[1]

(Để mỡ mau chín các em ở ngoài buông tay ra đưa lên trời, nghiêng qua nghiêng lại làm lửa cháy.)

Viên mỡ:

Bục!

(Viên mỡ bắn ra thành chảo, tức các em ở vòng tròn, đụng phải em nào thì em đó phải vào làm viên mỡ.

Cuộc chơi tiếp tục).

❖ *Rì ra rì rà*
Đội nhà đi chơi
Gặp khi tối trời
Úp nhà lên ngủ
Khi mặt trời lú (mọc)
Lại thò đầu ra
Rì ra ri rà.

---

[1] Đây là lời đồng dao kèm theo trò chơi "Rán mỡ". Cách chơi không hạn chế số trẻ tham gia (trai gái đều cùng chơi). Một em tự nguyện làm viên mỡ (hoặc oẳn tù tì, ai thua phải làm viên mỡ) các em còn lại đứng thành vòng tròn làm chèo, viên mỡ đứng vòng tròn tức là trong lòng chảo. Bắt đầu chơi, toàn vòng tròn chuyển động, các em vừa bước theo vòng tròn, đồng thanh hát bài này.

❖ *Roi ơi, hỡi roi*
Nghe lệnh thầy đòi
Chen chân cho lọt
Roi vọt roi rang
Cách đò trở giang
Kêu chàng qua ngước[1]
Đàn ông đi trước
Đàn ba đi sau
Nhắc nhủ cho nhau
Hàng cau hàng trầu
Là hàng mụ tra (già)
Hàng hương hàng hoa
Là hàng Nhật Bổn (Bản)
Nấu cơm lổn xổn[2]
Đi chợ canh trường
Đội nón hai hường[3]
Là quân ở Huế
Dắt ngựa ra tế
Là quân chợ Dinh
Đi chơi một mình
Bắt được con trâu

---

(1) *Ngước*: đón, rước.

(2) *Lổn xổn*: Chín không đều, còn sống.

(3)

Buổi mai mở cửa
Thả bầu làng Khế[1]
Buổi tối đón về
Một mẹ chín con
Trâu đực đi cấy đi cầy
Trâu cái nuôi để lâu ngày kiếm con

❖ *- Rồng rắn đi đâu?*
- Rồng rắn đi lấy thuốc cho con.
- Con lên mấy?
- Con lên một.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên hai.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên ba.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên bốn.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên năm
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên sáu.
- Thuốc chẳng hay.

---

(1) *Làng Khê*: Thuộc xã Phú Lương - Hương Trà, Thừa Thiên.

- Con lên bảy.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên tám.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên chín.
- Thuốc chẳng hay.
- Con lên mười.
- Thuốc hay vậy.
- Xin khúc đầu.
- Những xương cùng xẩu.
- Xin khúc giữa.
- Những máu cùng me.
- Xin khúc đuôi.
- Tha hồ mà đuổi[1]*.*

---

[1] Trong trò chơi "Rồng rắn" này một em làm thầy thuốc, còn tất cả các em khác ôm lấy ngang lưng nhau làm rồng rắn. Lúc đối thoại giữa thày thuốc và rồng rắn là lúc tất cả mọi người hồi hộp. Khi rồng rắn nói dứt câu "Tha hồ mà đuổi" thì ông thầy thuốc cố gắng đuổi bắt cái đuôi, trong khi đó cái đầu thì ra sức chặn và cái đuôi thì tìm cách lẩn tránh, các em vừa săn đuổi nhau vừa la hét rất hào hứng. Nếu thầy thuốc bắt được đuôi là thắng; nếu bị rắn uốn khúc cuộn chặt lấy là thua. Kẻ thua phải nắm hai tay lại chồng lên nhau (gọi là chồng tiền) để cho kẻ được đánh một cái.

❖ *Ru hồ ru hột*
Cơm sốt, cá nhảy lờn bơn
Cá sơn, cá liệt
Cá giếc, cá tràu
Ăn cau bỏ vú (núm)
Vú già vú non
Cầm hòn vú chạy
Chạy ra ngoài chợ
Lấy vợ ăn mày
Đẻ con ba tháng mười ngày
Chù huýt chù huy!

❖ *Rủ nhau lên núi hái chè*
Hai năm ba lá xuống khe ta ngồi
Bắt con ốc lồi
Bắt con ốc lận
Ta vắn đánh chát
Ta hút đánh chút
Ta tót lên bờ
Hái nắm rau râm
Ta chạy lên ngàn
Hái nắm rau mơ.

S

❖ *Sao hôm lóng lánh,*
Sao mai lóng lánh,
Cuốc đã sang canh,
Gà kia gáy rúc,
Chích choè lìa tổ,
Trời đã rạng đông.

❖ *Sáo sậu là cậu sáo đen*
Sáo đen là em sáo đá
Sáo đá là má bồ nông
Bồ nông là ông ác là
Ác là là bà tu hú
Tu hú là chú chim ri
Chim ri là dì chim xanh
Chim xanh là anh cò bợ
Cò bợ là vợ thằng Ngô
Thằng Ngô là cô sáo sậu
Sáo sậu là cậu sáo đen

❖ *Sáo sậu là cậu sáo đen*
Đánh trống thổi kèn đưa ma sáu sậu

❖ *Sau lưng ruộng khoai*
Đôi vai ruộng đỗ
Trước lỗ cấy chiêm
Long hổ hai bên
Như liềm quơ lại...

❖ *Sắc sắc nhụt nhụt*
Ta ở nước lụt
Thầy mới tới đây
Có ai cứu thầy
Khỏi cơn nước lụt.

❖ *Sắc sắc soi soi*
Đầu đội mâm xôi
Tay cầm chén mắm
Vừa đi vừa nhắm
Hết cả mâm xôi.

❖ *Se sẻ nó đẻ mái tranh*
Tao lấy mảnh sành
Tao lia chết dẫy
Tao quẩy bảy mâm
Biếu làng một mâm
Làng hỏi thịt chi
Tao nói thịt se sẻ
Nó đẻ mái tranh
Tao lấy mảnh sành...

❖ *Sến sến sền sên*
Mày lên công chúa
Mày múa tao xem
Đến mai tao may áo đỏ
quần đen cho mày

❖ *Sớm mai tôi lên núi*
Bắt được con công
Đem về cho ông
Ông cho trái trhị
Đem về cho chị
Chị cho cá rô
Đem về cho cô
Cô cho bánh ú
Đem về cho chú
Chú cho trái cam
Chú thím rầy lộn với nhau
Thôi tôi trả trái cam cho chú
Tôi trả bánh ú cho cô
Trả cá rô cho chị
Trả trái thị cho ông
Tôi xách con công về rừng.

T

❖ *Tay cầm con dao*
Làm sao cho sắc
Để mà dễ cắt
Để mà dễ chặt
Chặt lấy củi cành
Chạy lên rừng xanh
Một mình thui thủi
Chặt một cây củi
Tìm chốn mà ngồi
Ngồi mát thảnh thơi
Kìa một đàn chim
Ở đâu bay đến
Ở đâu bay lại
Một con cắn trái
Con đang tha mồi
Qua lối nọ nó ăn
Cái con hươu kia
Mày đang ăn lộc
Lộc vả lộc sung
Mày trông thấy tớ

Tớ không đuổi mày
Mày qua lối nọ làm chi?

❖ *Tập tầm vông*
Chị lấy chồng
Em ở giá
Chị ăn cá
Em mút xương
Chị nằm giường
Em nằm đất
Chị hút mật
Em liếm ve
Chị ăn chè
Em liếm bát
Chị coi hát
Em vỗ tay
Chị ăn mày
Em xách bị
Chị se chỉ
Em xỏ tiền
Chị đi thuyền
Em đi bộ
Chị kéo gỗ
Em lợp nhà
Chị trồng cà
Em trồng bí

Chị tuổi Tý
Em tuổi Thân
Chị tuổi Dần
Em tuổi Mẹo
Chị kéo kẹo
Em đòi ăn
Chị lăng xăng
Em ních hết
Chị đánh chết
Em la làng
Chị đào hang
Em chạy trốn.

❖ *Tập tầm vông,*
Tay nào không?
Tay nào có?
Tập tầm vó,
Tay nào có?
Tay nào không?[1]

❖ *Tập tầm vông! Tập tầm vông!*
Trăng mênh mông, trăng qua nhà bé!
Con chim sẻ, ngồi hát thong dong.

---

[1] Một em thoạt giấu hai tay phía sau, rồi đặt hai tay nắm lại trước mặt em kia và đọc bài đồng dao trên để em kia đoán xem vật nào đó được giấu ở tay nào.

Tập tầm vông!
Em không khóc
Tập mở ra
Ngồi chăm học
Tập tầm vông!
Đêm trăng sáng
Trăng rằm đó...
Ai đem treo
Trên bầu Trời?
Ông Trăng ơi!
Mau xuống đây chơi!...

❖ *Thả đỉa ba ba,*
Chớ bắt đàn bà.
Phải tội đàn ông,
Cơm trắng như bông,
Gạo tiền như nước,
Đổ mắm đổ muối.
Đổ chốt hạt tiêu,
Đổ niêu cứt gà.
Đổ phải nhà nào,
Nhà nấy phải chịu[1].

---

[1] Trong trò chơi này bốn năm em đứng tụm lại giữa sân rộng, một em vừa hát vừa lấy tay vỗ lên đầu từng người theo thứ tự vòng tròn. Dứt bài, chữ

❖ *Tháng giêng*
Tháng hai
Tháng ba
Tháng bốn
Tháng khốn, tháng nạn
Đi vay
Đi tạm
Được một quan tiền
Ra chợ Kẻ Diên,
Mua con gà mái
Về nuôi hắn đẻ ra mười trứng.
Một cái trứng ung

"chịu" rơi phải đầu em nào, em đó phải ở lại dưới sân làm đỉa, làm ba ba hay làm nam nam (ma nước). Trong khi một em phải ở lại dưới sân làm đỉa (hay ba ba, hay nam nam) thì các em khác lên hết trên bờ hè hoặc bờ cao quanh sân để rồi sẽ chạy từ bờ bên này qua bờ bên kia. Em ở "dưới ao" cố săn đuổi, túm áo bắt được em nào, em đó phải thay thế. Trò chơi này thường là của các em trai và đặc biệt phải chơi vào những đêm trăng tháng 8. Các em ở vùng Bắc Ninh có bài hát tương tự để thay thế sau đây: *Thả đỉa ba ba/ Chớ bắt đàn bà / Phải tội đàn ông/ Cơm trắng như bông/ Gạo tiền như nước/ Gánh ba gánh nước/ Đưa cậu ra đồng/ Đánh ba tiếng cồng/ Cậu ơi là cậu.*

Hai cái trứng ung
Ba cái trứng ung
Bốn cái trứng ung
Năm cái trứng ung
Sáu cái trứng ung
Bảy cái trứng ung
Còn ba cái trứng nở ra ba con:
Con - diều tha
Con - quạ bắt
Con - cắt lôi
Chớ than phận khó ai ơi
Còn da - lông mọc, còn chồi - nẩy cây.

❖ *Thằng bờm có cái quạt mo*
Phú ông xin đổi ba bò, chín trâu
Bờm rằng: Bờm chẳng lấy trâu
Phú ông xin đổi ao sâu cá mè
Bờm rằng: Bờm chẳng lấy mè
Phú ông xin đổi một bè gỗ lim
Bờm rằng: Bờm chẳng lấy lim
Phú ông xin đổi con chim đồi mồi
Bờm rằng: Bờm chẳng lấy mồi
Phú ông xin đổi nắm xôi, Bờm cười.

❖ *Thằng Cuội ngồi gốc cây đa*
Bỏ trâu ăn lúa gọi cha ời ời,

Cha còn cắt cỏ trên trời,
Mẹ còn cỡi ngựa đi mời quan viên
Ông thời cầm bút cầm nghiên,
Ông thời cầm tiền đi chuộc lá đa!

❖ Thằng Cuội ngồi gốc cây đa.
Thò chân xuống giếng được ba đồng tiền
Một đồng mua trống, mua kèn
Một đồng mua mỡ đốt đèn thờ vua
Một đồng mua bó rau khoai
Thái ra cho nhỏ, thờ hai ông bà...

❖ Thất là mất.
Tồn là còn.
Tử là con.
Tôn là cháu.
Lục là sáu.
Tam là ba.
Gia là nhà.
Quốc là nước.
Tiền là trước.
Hậu là sau.
Ngưu là trâu.
Mã là ngựa.
Thương con ba ba
Đội nhà đi trốn

Gặp cơn nước cuốn
Trôi tuột ra khơi
Gặp lúc tối trời
Đội nhà đi dạo.

❖ *Thìa la thìa lảy!*
Con gái bảy nghề[1]
Ngồi lê là một,
Dựa cột là hai,
Theo trai là ba,
Ăn quà là bốn,
Trốn việc là năm,
Hay nằm là sáu,
Láu táu là bảy.

❖ *Thứ hay lớn tiếng*
Tu hú ác là
Nhảy nhót lân la
Chích chòe bìm bịp
Tính hay ăn hiếp
Chim cú, diều hâu
Sang đứng lưng trâu
Sáo hành, sáo nghệ
Ăn không xiết kể

---

[1] *Bảy nghề*: ở đây tức là bảy tật xấu.

Cồng cộc, chàng bè
Đáp xuống bay lên
Chim nhạn, chim bói (bói cá)
Cái mồng đỏ chói
Cao các, hồng hoàng
Thức suốt canh tàn
Chim heo, cú vọ.

❖ *Thứ nhất đếm cát*
Thứ nhì tát bể
Thứ ba kể sao
Thứ tư đào sông
Thứ năm trồng cây
Thứ sáu xây núi.

❖ *Thương con ba ba*
Đội nhà đi trốn
Gặp cơn nước cuốn
Trôi tuột ra khơi
Gặp lúc tối trời
Đội nhà đi dạo.

❖ *Tịch tịch tang tang*
Bắt con kiến càng
Buộc chỉ ngang lưng
Một bên lấy giấy mà bưng
Một bên bôi mỡ nó mừng nó sang

❖ *Tiếng con chim ri*
Gọi dì, gọi cậu
Tiếng con sáo sậu
Gọi cậu, gọi cô
Tiếng con cồ cồ
Gọi cô, gọi chú
Tiếng con tu hú
Gọi chú, gọi dì
Mau mau tỉnh dậy
Mà đi ra đồng.

❖ *Tiếng kêu rủ rì*
Là tiếng chim chài
Nói một nói hai
Là con sáo chợ
Rắn rắn rợ rợ
Là con chim công
Đỏ mỏ xanh lông
Là con chim chả (sả)
Moi dưa, moi quả
Là con quạ già
Tiếng kêu ả... à
Là con bìm bịp
Vừa đi vừa nhịp
Là con chìa vôi

Làm tổ trên đồi
Là con tú độc
Ban đêm săn chuột
Là con cú mèo
Làm ổ chuồng heo
Là con gà mái.

❖ *Tôi ở trên trời*
Tôi rơi xuống đất
Tưởng rằng tôi mất
Chẳng hoá tôi không
Tôi chảy ra sông
Nuôi loài tôm cá
Qua làng qua xá
Theo máng theo mương
Cho người trồng rau
Thóc vàng chật cót
Cơm trắng đầy nồi
Vậy chớ khinh tôi
Hạt mưa hạt móc.

❖ *Trai ngay vì chúa*
Gái ngay vì chồng
Nhờ ngọn lửa hồng
Tỏ lòng son sắt
Dù ai không mắt

Dù ai vô tâm
Dù không thẻ trúc, tượng đồng
Tiếng thơm còn với non sông để đời
Lửng lơ bia miệng, giấy trời
Âm thầm bút tháp chép lời trung trinh

❖ *Trâu ai ăn mạ*
Lấy rạ mà thui
Cho tớ một đùi
Tớ khỏi bảo ai.

❖ *Trâu ơi ta bảo trâu này*
Trâu thì nhảy nhót đi chơi
Chích chòe cày ruộng cho người lúa khoai

❖ *Trên đầu có tổ lông công*
Gọi tao là ông tao cất xuống cho
Trên đầu có ổ tò vò
Gọi tao là chú học trò tao cất đi cho.

❖ *Trên trời có chín ông vua*
Ông Nhất cầm cờ
Là ông méo miệng
Ông Hai cầm liễn
Là ông gãy tay
Ông Ba cầm cày
Là ông hói tóc

Ông Tư cầm cọc
Là ông gãy chân
Ông Năm cầm cân
Là ông chột mắt
Ông Sáu lúc lắc
Ông Bảy lặc lè
Ông Tám bét nhè
Chạy sang ông Chín
Ông Chín ngồi trụn trịn
Trọc lóc bình vôi.

❖ *Trên trời có Đông, có Tây*
Có Nam, có Bắc, có cây ngô đồng
Trên trời có cả cầu vồng
Có cái mống cụt đầu đông sờ sờ
Trên trời có cả bàn cờ
Có ngục quỷ sứ, có chùa thiên môn
Trên trời có cả mặt trời
Có mưa, có nắng, có người ta mong
Trên trời có vua Thần Nông
Lại có chú Cuội ngồi trông trăng già.
Tua rua trên bốn dưới ba
Nhị thập bát tú gọi là thất tinh.

❖ *Trên trời có vẩy tê tê*
Một ông bảy vợ không chê vợ nào.

Một vợ tát nước bờ ao,
Phải trận mưa rào đứng nép bụi tre.
Một vợ thì đi buôn bè,
Cơn sóng, cơn gió nó đè xuống sông.
Một vợ thì đi buôn bông,
Chẳng may cơn táp nó giông lên trời.
Một vợ thì đi buôn vôi,
Khi vôi phải nước nó sôi ầm ầm.
Một vợ thì đi buôn mâm,
Không may mâm thủng lại nằm ăn xôi.
Một vợ thì đi buôn nồi,
Không may nồi méo, một nồi hai vung.
Một vợ thì đi buôn hồng,
Không may hồng bẹp, một đồng ba đôi.
Than rằng đất hỡi trời ôi!
Trời cho bảy vợ như tôi làm gì.

❖ *Trọc gì? Trọc đầu.*
Đầu gì? Đầu tầu.
Tầu Gì? Tầu hỏa.
Hỏa gì? Hỏa tốc.
Tốc gì? Tốc hành.
Hành gì? Hành củ.
Củ gì? Củ khoai.
Khoai gì? Khoai lang.

Lang gì? Lang trọc.
Trọc gì? Trọc đầu...

❖ Trồng cây dưa
Chừa cây nào
Cây mô cao
Chặt đi bớt
Trái này rớt
Trái này rơi
Cây mồng tơi
Đỏ loen loét
Trái mãng quẹt... sống lâu!
Trái mãng cầu... chóng chín!
Trái nào chín... hái đi!...

❖ Trời làm hạn hán
Nước biển mặn mòi
Vác móng mà soi
Là hoa bông giếng
Hay bay hay liệng
Là hoa chim chim
Xuống nước mà chìm
Là hoa bông đá
Làm bạn với cá
Là hoa san hô
Cạo đầu đi tu
Là hoa bông bụt

Khói bay nghi ngút
Là hoa hắc hương
Nước chảy đẫm đường
Là hoa mần tưới
Đi ăn đám cưới
Là các hoa dâu
Muốn tắm ao sâu
Là hoa muống biển
Nói bậy đi kiện
Là hoa mít nài
Trèo cao có tài
Là hoa cứt chuột
Cây suôn đuột đuột
Là hoa cứt dê
Đi học bỏ về
Là hoa bông trốn
Ra trái chộn rộn
Là hoa thầu dầu
Khéo uốn lưỡi câu
Là hoa ngành ngạnh
Ăn vụng bị đánh
Là hoa nhọ nồi
Khốn khổ thân tôi
Là hoa bồ ngót
Giận ai chua xót
Là hoa trà giang

Quần áo lang thang
Là hoa mần giẻ
Không già không trẻ
Là hoa bạc đầu
Thiên hạ tới cầu
Là hoa bông lúa
Hay làm hay múa
Là hoa vòng tay
Cho mượn cho vay
Là hoa cam thảo
Đêm nằm tỏ rõ
Là bông hoa trăng
Không nói không rằng
Là hoa bảy điếc
Xanh xanh biêng biếc
Là cái hoa chàm
Đụng chút đã hờn
Là hoa xấu hổ
Vui chơi thong thả
Là cái hoa chè
Ăn nói lè nhè
Là hoa chùm rượu
Rủ nhau bổ củi
Là hoa đầu rìu

Lo xế lo chiều
Là hoa bông cái
Rủ nhau làm vải
Là cái hoa bông
Xuống quán ngồi không
Là hoa bông chén
Xuống rừng mè trẽn
Là hoa vòi voi
Rủ nhau bám nòi
Là hoa bươm bướm
Nhỏ mà khó lượm
Là cái hoa mè
Muốn đứng gần xe
Là hoa vạn lý.

❖ *Trời mưa*
Quả dưa vẹo vọ
Con ốc nằm co
Con tôm đánh đáo
Con cò kiếm ăn.

❖ *Trời mưa có mối bắt gà*
Đòng đong, cấn cấn đuổi gà xôn xao
Lươn nằm cho trúm bò vào
Một đàn cào cào đuổi bắt cá rô
Thóc giống đuổi chuột trong bồ
Một trăm lá mạ đuổi vồ con trâu

Chim chích cắn cổ diều hâu
Gà con tha quạ biết đâu mà tìm.

❖ *Trời mưa lâm râm*
Cây trâm có trái
Con gái có duyên
Đồng tiền có lỗ
Bánh tổ thì ngon
Bánh giòn thì béo
Cái kéo thợ may
Cái cày làm ruộng
Cái xuổng đắp bờ
Cái lờ đơm cá
Cái ná bắn chim
Cái kim may áo
Cái giáo đi săn
Cái khăn bịt đầu
Cái cầu đi chợ
Có vợ đàn ông
Có chồng con gái
Cái trái mù u
Ông cụ đi câu
Để trâu ăn lúa
Bắt được chặt đầu, chặt đuôi
Còn hai con mắt đem nuôi mẹ già.

❖ *Trời mưa lộp độp mái nhà*
Trăm quân đàn bà đánh giặc hầu vua
Con tép nó kẹp con cua
Một bầy cá mại dẫn rùa kiếm ăn
Sớm mai đưa chó đi săn
Chuột kêu chút chít đòi ăn con mèo.

❖ *Trời mưa Trời gió!...*
Mang vó ra ao
Được con cá nào
Về xào con nậy
Được con cá nậy
Thì để phần cha
Được con rô ba
Thì để phần mẹ
Được con cá bẹ
Thì để phần em
Trời mưa, Trời gió!...
Mang vó ra ao...

❖ *Trời mưa trời gió*
Vác đó đi đơm
Chạy về ăn cơm
Trở ra mất đó
Con ma trong xó
Lấy đó của tui

Bớ làng xóm ui
Giúp tui kiếm đó!!!

❖ *Tùm nụm, tùm nịu*
Tay tí tay tiên
Đồng tiền chiếc đũa
Hột lúa ba bông
Ăn trộm trứng gà
Bù xoa bù xít
Con rắn, con rít
Đang ở trên trời
Ai mời mày xuống?
Bỏ ruộng ai coi?
Bỏ voi ai giữ?
Bỏ chữ ai đọc
Đánh trống nhà rông
Tay nào có?
Tay nào không?[1]

❖ *Tung ta tung tẩy*
Quẩy ra mạ đồng
Gặp phải khúc sông
Xắn quần mà lội

---

[1] Đây là bài hát với trò chơi tương tự trò "Tập tầm vông" đã giải thích kỹ ở phía trước.

Gặp khi trời tối
Thì chạy về nhà
Gặp khi mưa sa
Mang tơi khỏi ướt.

❖ *Tùng tùng tùng*
Đánh ba hồi trống!
Sắp quân cho chỉnh,
Phượng hoàng thống lĩnh,
Bạch hạc hiệp đồng,
Tả chi thì công,
Hữu chi thì sếu,
Giang cao ngất nghểu,
Đi trước tiên phong,
Cả mỏ bồ nông[2]*,*
Đi sau tiếp hậu,
Sáo đen, sáo sậu,
Ráng giục đôi bên,
Chú quạ thông tin,
Dóng dả ba quân,
Đội lương đi trước,
Một đàn vịt nước,
Chú két, chú le,
Sắm sửa thuyền bè,

---

[2] Chim bồ nông có mỏ to. *Cả*: To.

Cho bọn trẩy thủy,
Chim chích, chim ri,
Bé mọn biết gì,
Ở nhà coi sóc,
Chú cò chú cốc,
Coi sóc các làng,
Chèo bẻo nổ năng (năng nổ),
Bầu cho làm huyện,
Đêm hôm đi tuần,
Phó cho chú vạc,
Chú ngỗng nghếch ngác,
Như thể đàn bà,
Chú vịt, chú gà,
Nhắc võng ông già,
Trèo lên núi chiều,
Giặc thấy đã nhiều,
Chạy như con cút.

❖ *Từ trong nhà,*
Bước ra ngoài sân,
Dần dần ra ngõ,
Tỏ mặt xuống ao,
Trông ao lắm cá,
Thiên hạ lắm người.
Đố ai đếm được,

Từ một ông sao sáng,
Đến mười ông sáng sao.

(Đếm một hơi)

Một ông sao sáng.
Hai ông sáng sao.
Ba ông sao sáng.
Bốn ông sáng sao.
Năm ông sao sáng.
Sáu ông sáng sao.
Bảy ông sao sáng.
Tám ông sáng sao.
Chín ông sao sáng.
Mười ông sáng sao.

❖ *Trứng rồng lại nở ra rồng,*
Hạt thông lại nở cây thông rườm rà.
Có cha sinh mới ra ta,
Làm nên thời bởi mẹ cha vun trồng.
Khôn ngoan nhờ ấm cha ông,
Làm nên phải đoái tổ tông phụng thờ.
Đạo làm con, chớ hững hờ,
Phải đem hiếu kính mà thờ từ nghiêm.

U

❖ *Úp chén úp đĩa*
Đĩa ngu đĩa ngốc
Con cóc cụt đuôi
Ở bờ ở bụi
Ai nuôi mầy lớn
Dạ thưa thầy
Con lớn mình ên[1]

❖ *Úp lá khoai*
Mười hai chong chóng
Đứa mặc áo trắng
Đứa mặc áo đen
Đứa xách lồng đèn
Đứa cầm ống thụt
Thụt ra thụt vô
Thụt nhằm bụi chuối.

❖ *Ừ à ừ ập*
Bắt chập lá tre

---

[1] *Mình ên*: là một mình.

Bắt đè lá muống
Bắt cuống lên hoa
Bắt gà mổ thóc
Bắt học cho thông
Cày đồng cho sớm
Nuôi lợn cho chăm
Nuôi tằm cho rỗi
Dệt cửi cho mau
Cái lờ thả cá
Cái ná bắn chim
Cây kim may áo
Cái giáo đi săn
Cái khăn bịt trốc (đầu)
Cái nốc (thuyền) đi buôn.
Cái khuôn bánh đúc
Cái chén múc chè
Cái ve rót rượu.

V

❖ *Vào vườn xem khỉ hái hoa*
Xem voi đánh sáp xem gà nhuộm răng
Xuống sông xem cá đấu roi
Xem tôm quần thảo xem trai trở mình
Bao giờ cho chuối có cành
Cho sung có nụ cho hành có hoa
Bao giờ cho khỉ đeo hoa
Cho voi đánh sáp cho gà nhuộm răng.

❖ *Ve vẻ vè ve*
Nghe vè thằng Bợm
Nấu cơm chưa chín
Đi tắm biển Đông
Đạp phải xương rồng
Chặt ra chín khúc
Gặp mụ bán ốc
Máu chảy đỏ ngầu
Gặp mụ bán dầu
Dầu thơm bông lý

Gặp mụ bán bí
Bí chẻ hai khoanh
Gặp mụ bán chanh
Chanh chua như giấm
Gặp mụ bán nấm
Trọc óc trọc tai
Gặp mụ bán khoai
Khoai lưng ngoẹo cổ
Gặp mụ bán rổ
Rổ sưa rết rết
Gặp mụ bán ếch
Ếch nhảy xom xom
Gặp mụ bán dom[1]
Dom đỏ lòi lọi
Gặp mụ bán muối
Muối mặn như thường
Gặp mụ bán hương
Hương thơm phưng phức
Gặp mụ bán mứt
Mứt đen thùi thui
Gặp mụ bán chui (dùi)
Chui nhọn veo vẻo

---

[1] *Dom*: Có thể là con dam, com rạm, con cua đồng. *Đỏ lòi lọi*: Nghĩa cổ là rất đỏ.

Gặp mụ bán kẹo
Kẹo dẻo như da
Gặp mụ bán ca (gà)
Gà kêu cút kít
Gặp mụ bán mít
Mít toàn cả xơ
Gặp mụ bán tơ,
Tơ vò một nắm.

❖ *Ve vẻ vè ve*
Cắm vè cắm lối
Xắn quần mà lội
Chống gậy mà trèo
Trèo sông trèo bể
Tôi ngồi tôi kể
Cái vè của tôi
Cứng như xôi
Mềm như đá
Thơm như cá
Tanh như hương
Tối như gương
Sáng như mực
Mùa đông nóng nực
Mùa hè rét run
Tôi ngồi tôi giải nỗi buồn
Với bầu với bạn

Mua vạn bán nghìn
Tôi mua cái vè nói ngược
Lưng đàng trước
Bụng đàng sau
Đi bằng đầu
Đội bằng gót
Giấm thì ngọt
Mật thì chua
Nhanh như rùa
Chậm như thỏ
Quan khốn khổ
Dân giàu sang
Vua bần hàn
Dân sung túc
Cứng bánh đúc
Mềm gỗ lim
To như kim
Bé như cột
Lợn nhảy nhót
Chim ù ì
Trắng như chì
Đen như bạc
Chó cục tác
Gà gâu gâu.

❖ *Ve vẻ vè ve*
Cái vè nói ngược
Non cao đầy nước
Đáy biển đầy cây
Dưới đất lắm mây
Trên trời lắm cỏ
Người thì có mỏ
Chim thì có mồm
Thẳng như lưng tôm
Cong như cán cuốc
Thơm nhất là ruốc
Hôi nhất là hương
Đặc như ống bương
Rỗng như ruột gỗ
Chó thì hay mổ
Gà hay liếm la
Xù xì quả cà
Trơn như quả mít
Meo meo là vịt
Quạc quạc là mèo
Trâu thì hay trèo
Sóc thì lội nước
Rắn thì hay bước
Voi thì hay bò
Ngắn như cổ cò

Dài như cổ vịt
Đỏ như quả quýt
Vàng như quả hồng
Cao lồng ngồng
Như chim tu hú
Lùn lụ khụ
Như chim bồ nông[1]
Gà cồ hay ủi
Heo nái hay bươi
Nước kém ba mươi
Mồng mười nước dậy
Ghe nổi thì đẩy
Ghe khẳm thì chèo
Các chú nhà nghèo
Cho vay bợ đỡ
Nhà giàu đi xin.

❖ *Ve vẻ vè ve*
Ta vè con cá

---

[1] Bản khác, tiếp sau câu này là: *Hay chạy lon ton/ Là gà mới nở/ Cái mặt hay đỏ/ Là con gà mào/ Hay bơi dưới ao/ Mẹ con nhà vịt/ Hay la hay hét/ Là con bồ chao/ Hay bay hay nhào/ Mẹ con bói cá/ Tiếng con chim ri/ Gọi dì gọi cậu. Tiếng con sáo sậu/ Gọi cậu gọi cô, Tiếng con cồ cồ/ Gọi cô gọi chú/ Tiếng con tu hú/ Gọi chú gọi dì/ Mau mau tỉnh dậy/ Mà đi ra đồng.*

Cứu trong thiên hạ
Là con cá voi
Đi ngược về xuôi
Là con cá đuối
Cá hay nói thuội[1]
Là cá hồng leo
Cá hay chạy theo
Là cá hồng chó
Cá chi to trọ[2]
Là con cá chai
Bất thuận bất hoà
Là con cá trặc
Cá biết làm giặc
Là con cá cờ
Cá biết làm thơ
Là con cá mực
Con cá không đực
Là con cá mái
Ngồi khoanh tay lại
Là cá hồng đầu
Cá ở vực sâu
Là con cá vược

---

[1] Thuội: Nói theo.
[2] Trọ: Cái đầu.

Cá không bắt được
Là con cá tràng
Cá không biết đàn
Là con cá lạc
Một bầy cá bạc
Một bầy cá xanh
Có lưỡi không đanh
Là con cá móm
Cá với làng xóm
Là con cá ông
Tức giận lung tung
Là con cá ghẻ
Ai kiêng ai dè
Là cá long hội[1]
Bao lặn bao lội
Con cá tràu đô[2]
Ăn nói hồ đồ
Là cá óc nóc[3]
Nhiều xương nhiều xóc
Là con cá bò
Cái ăn cái kho
Là con cá bống

---

[1] Nói lái: Cá lôi họng (cá nhiều xương nhỏ mà cứng).

[2] Cá tràu, cá lóc, cá quả (Theo cách gọi khác nhau ở Trung, Nam, Bắc).

[3] Cá nóc (loại cá độc).

Lộn chộn lộn chạng
Là con cá sơn
Khéo bàn khéo chọn
Là con cá phèn
Cá chi có đàn
Là con cá buôi
Cá chi chạy xuôi
Là con cá lúi
Cá chi bạo dụi
Ấy cá lưỡi cày
Quyết góp lại đây
Để mình kể cá
Ngó xuống dưới phá
Có con cá thu
Ngó xuống dưới su (sâu)
Có con cá ngừ
Ngó vô trong lừ
Có con cá sao
Ngó xuống dưới ao
Có con cá hèn.

❖ *Vẻ vè vè ve*
Nghe vè nói ngược
Con chim mần tổ dưới nước
Con cá mần tổ trên cây

Thằng chết dắt trâu đi cầy
Thằng sống chôn mày dưới lỗ
Thuyền ông đi bộ
Ngựa lội dưới sông
Một bầy cá nhám lên đồng kiếm ăn.

❖ *Vuôn vải vuôn vai*
Chóng lớn chóng dài,
Đi chơi với trẻ,
Sức khỏe sống lâu
Bạc đầu cồi cội.

❖ *Vuốt hột nổ*
Đổ bánh xèo
Xáo xác vạc kêu
Nồi đồng vung méo
Cái kéo thợ may
Cái cày làm ruộng
Cái thuổng đắp bờ
Cái lờ thả cá
Cái ná bắn chim[1]
Cái kim may áo
Cái giáo đi săn
Cái khăn bịt trốc[2]

---

(1) *Cái ná:* cái nỏ.
(2) *Trốc*: đầu.

Cái nốc đi buôn[1]
Cái khuôn đúc bánh
Cái chén múc chè
Cái ve múc rượu.

❖ *Vuốt nổ, vuốt nổ*
Tay vỗ vào tay
Nghe rộn ràng thay
Tuê toay, tuê tóa
Ăn trái gãy răng
Ăn măng gãy đũa
Ăn của nhà trời
Ra ngồi xuống đây
Bỏ lúa ai xay
Bỏ mây ai chẻ
Bỏ trẻ ai bồng
Bỏ lồng ai ấp
Mà đập tay vỗ
Vuốt nổ vuốt nổ.

---

[1] *Cái nốc*: cái thuyền.

X

❖ *Xấu hổ*
Lấy rổ mà che
Lấy nong mà đè
Lấy đấu mà đậy
Lấy chầy đam bong.

❖ *Xỉa cá mè*
Đè cá chép
Chân nào đẹp
Đi giao men
Chân nào xấu
Ở nhà làm gà (mèo) làm chó.
Ai mua men?
Mua men gì?
Men vàng
Đem ra ngõ khác
Ai mua men?
Mua men gì?
Men bạc
Men bạc vác ra ngõ này

Một quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Hai quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Ba quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Bốn quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Năm quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Sáu quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Bảy quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Tám quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Chín quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Mười quan bán chăng?
Chừng chừng chẳng bán!
Tôi gởi đòn gánh
Tôi đi ăn cỗ
Đi lấy phần về cho tôi
Nào phần đâu?
Phần tôi để ở gốc đa

Chó ăn mất cả!
Tôi xin đòn gánh
Đòn gánh gì?
Đòn gánh tre!
Làm bè chó ỉa!
Đòn gánh gỗ?
Bổ ra thổi!
Đòn gánh lim?
Chìm xuống ao
Đào chẳng thấy
Lấy chẳng được!
Xin cây mía
Ra vườn mà đẵn[1].

---

(1) Lời hát có chỗ khác nhau tùy từng vùng. Cách chơi: nhiều em từ 6 đến 10 tuổi cùng chơi. Các em ngồi xếp hàng ngang, hai chân duỗi thẳng, quần vén cao lên đầu gối. Em lớn nhất làm trưởng trò, ngồi giữa, dùng ngón trỏ vừa xướng lời hát vừa điểm từng chân bạn từ chân trái sang chân phải hoặc ngược lại từ phải sang trái lần lượt như vậy cho đến "Phải làm chó...", cứ mỗi tiếng hát điểm một chân, chân em nào trúng phải từ mèo, chó, thì phải làm mèo làm chó, em nào trúng tiếng "men" thì làm men. Điểm hết bài, tất cả đứng dậy. Em buôn men tìm một cái khăn hoặc lấy ngay áo của mình làm đãy đựng men, vắt lên vai, vừa đi xung

❖ *Xu xoa xu xuýt*
Con nít ở mô thì ra
Con cha ở mô thì về
Đốt lửa ba bề bốn bên
Ai leo núi thì lên
Ai đi thuyền thì xuống
Ai cày ruộng thì mua trâu
Ai trồng dâu thì nuôi tằm
Ai hay nằm thì nhịn đói.

---

quanh vừa hát rao, các em khác hỏi, hát. Ví dụ: ... Em bán men: *Men bạc*. Các em khác: *vác ra ngõ này*. Em bán men dừng lại, hạ đãy men khoác trên vai xuống, cầm trên tay, đứng trước một em khác: Trưởng trò hỏi: *Một quan bán chăng?* Em bán men: *Chừng chừng chẳng bán!* Các em khác: *Hai quan bán chăng?...* Các em khác lần lượt trả giá cứ lần lượt bắt tiếp từ trưởng trò đến cuối cùng đến mười quan. Các em khác làm động tác trả tiền và em bán men nhận tiền, xong đưa đãy men cho trưởng trò. Em bán men: *Cho tôi mượn đòn gánh*. Các em (đồng thanh): *Để làm gì?...* Em bán men: *Cho tôi mượn con dao*. Em trưởng trò làm động tác lấy con dao cho mượn, em bán men làm động tác cầm dao rồi đi ra xa, tay vờ cầm dao chặt tre, miệng kêu "đốp, đốp", tức thì các em làm chó, làm mèo lên tiếng: chó cắn "gâu, gâu", mèo kêu "meo, meo"...

❖ *Xuy xoa xuy xuýt*
Bán quýt chợ Đông
Bán hồng chợ Tây
Bán mây chợ huyện
Bán xuyến chợ Đài
Ai vào thì mua.

❖ *Xúc xắc xúc xẻ (I)*
Tiền lẻ bỏ vào
Bỏ được đồng nào
Được thêm đồng ấy
Ống đâu cất đầy
Đến tết chẻ ra
Mua cái áo hoa
Mà khoe với mẹ
Xúc xắc xúc xẻ.

❖ *Xúc xắc xúc xẻ*
Nhà nào, nhà này,
Còn đèn, còn lửa,
Mở cửa cho anh em chúng tôi vào.
Bước lên giường cao,
Thấy đôi rồng ấp.
Bước xuống giường thấp,
Thấy đôi rồng chầu.
Bước ra đàng sau,

Thấy nhà ngói lợp.
Voi ông còn buộc,
Ngựa ông còn cầm,
Ông sống một trăm,
Thêm năm tuổi lẻ,
Vợ ông sinh đẻ,
Những con tốt lành.
Những con như tranh,
Những con như vẽ[1].

---

[1] Người ta thường đọc câu này là "*Những con như rối*". Đây là trò chơi "Xúc xắc xúc xẻ". Cách chơi: Vào cuối năm âm lịch, đêm ba mươi Tết, trẻ em nghèo kéo nhau đi chúc Tết từng nhà, được cho tiền, bỏ vào ống. Các em vừa đi vừa xóc ống, những đồng tiền đồng phát ra tiếng "xúc xắc xúc xẻ" hoà nhịp với lời đồng dao trên. Không nhất thiết chỉ trẻ em nghèo mới tham gia trò chơi này. Các em nhỏ tuổi (5 - 7 tuổi) đều có thể tham gia như một nếp văn hóa chúc mừng ngày Tết.

Y

❖ *Yến sào Hòn Nội*
Vịt lộn Ninh Hòa
Tôm hùm Bình Đa
Kỳ nam Vạn Giả
Sò huyết Cam Ranh
Nai khô Diên Khánh[1].

---

[1] Các địa danh đều thuộc tỉnh Khánh Hoà.

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC
18 NGUYỄN TRƯỜNG TỘ - BA ĐÌNH – HÀ NỘI
ĐT: (04) 37161518 – (04) 37163409, Fax: (04) 38294781

ĐỒNG DAO VIỆT NAM TINH TUYỂN

Dương Phong tuyển chọn

***

Chịu trách nhiệm xuất bản:
NGUYỄN ANH VŨ
Chịu trách nhiệm nội dung:
TS. LA KIM LIÊN

Biên tập: Phạm ThịThanh Điệp
Trình bày: Thái Tuấn
Vẽ bìa: Hải Nam
Sửa bản in: Dương Phong

LIÊN KẾT XUẤT BẢN:
NHÀ SÁCH ĐỒNG ĐA
số 6, ngõ 1, Phạm Văn Đồng- Mai Dịch, Cầu Giấy, Hà Nội
ĐT: 04.37921346 – 04.66830875;
E-mail: sachdongda@gmail.com

In 1000 cuốn, khổ 10x16cm tại Công ty TNHH Trần Công, số 12, ngách 155/176, Đường Trường Chinh, Hà Nội.
Số ĐKXB: 1885-2015/CXBIPH/10-128/VH cấp ngày 14/7/2015.
Quyết định xuất bản số 2332/QĐ-VH, ngày 29/12/2015
Mã số ISBN: 978-604-69-6551-0
In xong và nộp lưu chiểu năm 2016.

TỦ SÁCH VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

- **Nguyễn Du** - Truyện Kiều
- **Thạch Lam** - Hà Nội - Băm sáu phố phường
- **Thạch Lam** - Hai đứa trẻ
- **Thạch Lam** - Gió lạnh đầu mùa
- **Nhiều tác giả** - Thơ Đường tuyển chọn
- **Nhiều tác giả** - Thơ thời Lý - Trần
- **Nhiều tác giả** - Thơ tình Việt Nam chọn lọc
- Ca dao - dân ca Việt Nam chọn lọc
- Tục ngữ Việt Nam chọn lọc
- **Vũ Trọng Phụng** - Số đỏ
- **Nguyễn Cộng Hoan** - Bước đường cùng
- **Ngô Tất Tố** - Việc làng
- **Ngô Tất Tố** - Tắt đèn
- **Hồ Chí Minh** - Nhật kí trong tù
- **Chế Lan Viên** - Thơ chọn lọc
- **Nguyên Hồng** - Bỉ vỏ
- **Nguyên Hồng** - Những ngày thơ ấu
- **Tố Hữu** - Thơ
- **Nam Cao** - Chí Phèo
- **Đặng Trần Côn** - Chinh phụ ngâm khúc
- **Đoàn Giỏi** - Đất rừng phương Nam
- **Jack London** - Tiếng gọi của hoang dã
- **O'Henry** - Chiếc lá cuối cùng
- **Nguyễn Tuân** - Truyện ngắn và ký
- **Vũ Trọng Phụng** - Truyện ngắn
- **Vũ Trọng Phụng** - Cơm thầy cơm cô & Cạm bẫy người
- **Giông tố - Vũ Trọng Phụng**
- **Vỡ đê - Vũ Trọng Phụng**
- **Làm đĩ - Vũ Trọng Phụng**
- **Kim Lân** - Truyện ngắn
- **Nguyễn Công Hoan** - Truyện ngắn
- **Nam Cao** - Truyện ngắn
- **Sống mòn – Nam Cao**
- **Nguyễn Minh Châu** - Truyện ngắn
- **Ernest Hemingway** - Ông Già Và Biển Cả
- **Hồ Xuân Hương** - Thơ chọn lọc
- **Xuân Diệu** - Thơ chọn lọc
- **Trần Tế Xương** - Thơ chọn lọc
- **Nguyễn Đình Chiểu** - Thơ chọn lọc
- **Hòn Đất - Anh Đức**

CÔNG TY CP SÁCH TRÍ THỨC VIỆT - NHÀ SÁCH ĐỐNG ĐA
Nhà 6/1 Phạm Văn Đồng - Mai Dịch - Cầu Giấy - HN
ĐT: 04. 37921346 - 0904243231 • Email: sachtrithucviet@gmail.com
Web: trithucvietbooks.com

9786046965510

Giá: 32.000đ